

התאחדות בני ברק

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"א טבת תשע"א

ויחי

שנה ט"ו גליון תר"צ

תוכן הענינים

לקח טוב.....עמוד ב'
שבת בשבתו.....עמוד ג'
דבש תמרים.....עמוד ד'
בשפתי צדיקים.....עמוד ה'
פרפראות לחכמה.....עמוד ז'
ודרשת וחקרת.....עמוד ח'
פניני התורה.....עמוד י"א
משולחן גבוה.....עמוד י"ג
חוקים להורות.....עמוד ט"ו
הילולא דצדיקא.....עמוד י"ט
דבר בעתו.....עמוד כ"א
משולחן מלכים.....עמוד כ"ב
דברות קודש.....עמוד כ"ו

לרגל מלאת ט"ו שנים להופעת גליונינו:

חמ"ש עשר"ה מעלות

עלינו לשבח לאדון הכל ולתת גדולה, בשבח יקר ותחילה, להללו ולשבחו בכל לשון ומילה, ותהא נחשבת לנו כאמירת חמ"ש עשר"ה שיר המעלות שהנעים ובירך דוד המע"ה את ה' ברנה וגילה, על אשר ברוב רחמיו אנו נכנסים לשנת החמש עשרה למקראי קודש, ותלי"ת אשר הגיענו עד הלום, בו אנו זוכים מדי שבוע בשבוע להוציא לאור גליונינו נופך ספיר ויהלום, ומן הבאר ההוא ישקו העדרים, בהחידות והמאמרים, באופן נאה ערוכים וסדורים, כאשר עיניכם תחזינה מישרים, אשר חיבה יתירה נודעת לגליונינו שהיא ככרכא דכולא ביה, אי בעית אימא מקרא וחידושים עה"ת ופנינים יקרים, ולקוט רב תוכן על עניני שב"ק ותפילה מספרי חסידות הנודעים בשערים, וכן חידו"ת ואמרין טבין מרבתי"ק עצי התמרים, ואי בעית אימא פסקי הלכות כהלכתם, וטעמו ונימוק סדורה במשנתם, בשאלות המצויות מידי יום ביומם.

אחרון אחרון חביב, זה שלשה שנים ב"ה מאז אשר נמלטנו על שכמינו, להרוות צמאון אנשי שלומינו, בהעתקת השיחות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א אשר זכו לעלות על "שולחן מלכים", ובמקראי קודש מתענגים בתענוגים, תלמידים וחסידים אשר באילנא דחיי קשורים ואדוקים, וכן ת"ח ורבנים בכל קצוי תבל מברכים עליהם ברכת הנהנין, ומשבחים במודים דרבנן.

ובכן הזמן גרמא לתת הודאה על העבר בהני מילי מעלייתא, על גליונינו אשר מופיע זה רבות בשנים כולן שוין לטיבותא, וכל העם הרואים את הקולות מדי שבת בשבתא, מברכין עליו ברכת התורה ביקר ורבנותא, וכל רואיהם יגילו לאורו בשמחה ובחדוותא, בהתענג נפשם כראותם פארה הודה וזיו הדרתא.

והנה גם עתה כמידי שנה בשנה החלטנו להוסיף ולעלות בקודש, להוסיף מאמר אומ"ר הבא מן החדש, על כן נמלטנו על שכמינו להתחיל במדור אשר בשם 'משולחן גבוה' יכונה, אשר בעזרי"ת המטרה היא לערוך בשולחן חידושים יקרים, שנשמעו מפי ממלל רברבן כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א ועל פי רוב נאמרו כשקיבץ וריבץ אמירת השיעורין כסדרן והסוגיות לפני בחורי חמד במשך השנים. והיות שעתה התחילו קהילותינו הקדושות די בכל אתר ואתר בפקודת הקודש מסכת פסחים במסגרת חבורת 'יסודי התורה', על כן אמרנו וענינו שבוודאי יתענגו בו ישרים ולומדי התורה בחבורה העסוקים באותו ענין ומענין לענין, שיוכלו לרדות חלות דבש מהני אמריין טבין שנאמרו על מסכתא זו, ולכן החלטנו ללקט אך ורק גרגירי זהב וחידושים קטנים שמועטים בכמות ומרובים באיכות, ובוודאי ישמחו בו הלומדים ללמוד וללמד בראותם יחד חידושי מרן שליט"א במסכתא הנלמדת.

והננו למיים מעין הפתיחה, יה"ר שנוכה לרומם קרן התורה והחסידות אלף פעמים ככה, ולהשקות הצמאים לדבר ה' בלי קצבה והערכה, עדי נזכה לביאת מלכא משיחא, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

זמנים	חור"ג	מוצ"ש	יסודי התורה מס' פסחים
ברקלין	4:15	5:43	יום א' דף ח:
קרית יואל	4:14	5:42	יום ב' דף ט.
מאנסי	4:14	5:41	יום ג' דף ט:
לעקוואד	4:18	5:46	יום ד' דף י.
מאנטרעאל	3:57	5:25	יום ה' דף י:
מעלבוידן	8:21	9:53	עש"ק חורה
בוענאס איירעס	7:49	9:18	שב"ק חורה
לאנדאן	3:37	5:04	להכנסת מודעות, ברכות מול טוב, הצחת שם, לעילוי נשמות וכו' יפנה
מאנטשעסטער	3:35	5:03	לחור"ר מענדל
אנטווערפן	4:17	5:48	פרעזומאן הי"ו
ווינען	3:46	5:14	845-662-5579
בני ברק	4:16	5:51	
ירושלים	4:02	5:55	

די פארויבקרסטע סגולה פאר

כל מיני ישיבות

זי סאקטן
אויסצולייזן דעם
רבי מאיר
בעל הגם
פושקע
רשמו

1-888
REB-MEIR
732-6347

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים
ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

אל נא תקברני ממצרים.

בל' דגוף האדם איננו האדם ממש ולא לבוש, האדם הוא הנשמה, וזהו אמרו אל נא תקברני במצרים, אל תקבור כאן אתר וחי שאצלי עליך וחננתי אותך בארץ כנען, אל תאמר שדרך ישראל סבא, כבר במלה מן העולם, ואין צריך יותר ללכת בה, אלא תמשיך לשומרה ולחשבירה לדורות הבאים ללא שום שינוי.
(קרי לודו)

☆

שכל את ידיו כי מנשה הבכור.

ולכאורה הטעם הוא ההיפך של עשיה, אלא למדה תורה דרך ארץ שינהוג אדם כבוד בחבירו לפי הראוי לו, ואעפ"י שהיה יכול יעקב אע"ה לחזור ולהעמידם כרצונו זה לימינו וזה לשמאלו, אלא שכוונתו היה שלא לבייש את מנשה ולכך שכל את ידיו בראשם וק"ל.

(נעם אלימלך)

☆

האספו ואגידה לכם.

פי' תתאספו ותתאגדו יחד, את אשר יקא אתכם באחרית הימים, זהו דבר אשר יהיה יקר וחשוב מאד עבורכם בעקבתא דמשיחא.
(הרח"ק מרוזן ז"ע)

☆

ומחוקק מבין רגליו.

וי"ל בהקדם דברי חבני יששכר, שמי אשר לא תיקן חטאת נעורים אינו זוכה לאסוקי שמענתא אליבא דהלכתא, להגיע לידי לימודו לידיעת ההלכה למעשה, וזהו ומחוקק מבין רגליו, כדי להיות מחוקק, פי' לאסוקי שמענתא אליבא דהלכתא יש על האדם להיות שמור במידת היסוד הרומז בבחינת בין רגליו.

(רעת שלום)

☆

גד גדוד יגידנו וכו'.

נ"ל כי גד ר"ת גזמל דלים, פי' שמי שגומל חסד לזרע ישראל בכל כוחו, גדוד יגודנו אזי

כתות של מלאכי השרת סובבים אותו ושומרים אותו מכל דבר רע ח"ו, והוא יגוד עקב, פי' עוד זוכה שמבדיל ומכרית מאתו היצחק"ר שנקרא עקב כמ"ש ואתה תשופנו עקב, ויגד הוא לשון כריתה כמו גידו אילנא (פנהדרין קי').

(אור לשמים)

עיקר התפילה יהא לצורך הכלל

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר. עד"ו, ידידוע שנפתלי הוא לשון תפילה, כפרש"י ויצא, והענין הוא כך, כי נפתלי הוא דיה הבעל תפילה והשליח ציבור בכנישתא דבית יעקב, כאמור בת"י וירושלמי כאן, עיי"ש, והאילה שלוחה שדוא החסידה שבחיות הוא הבעל תפילה, והש"ץ של החיות לבקש בעדם מקל אכלם ושתייתם, והיא דיה רחמנות שאין בכל החיות רחמנות כוונתה, ואינה מתכוונת בבקשת המזונות בשביל הנאת עצמה רק בשבילם, ובה שהחיות אוכלין ושותין הוא שבעה כאילו אכלה יותר מכולם, והקב"ה שומע קול בקשתה ומתמלא רחמן. וזהו הפי' נפתלי אילה שלוחה, פי' כמו אילה שהוא הבעל תפילה והש"ץ של החיות שאינה מתכוונת בשביל רק בשביל החיות והקב"ה שומע קול בקשתה, כך נפתלי שדוא הבעל תפילה והש"ץ בכנישתא דבית יעקב לא היה מתכוון בתפילתו להנאת עצמו רק בשביל הכלל ישראל של בית יעקב, ובכן הוא הנותן אמרי שפר, שדוא תפילתו זכה ומקובלת לרחמים ולרצון לפני השי"ת, והבן.

(דברי ישראל)

☆

לישועתך קויתי ה'.

הנה מפרשת מקץ עד פרשת ויחי בפסוק זה, לא נמצא כתוב מפורש שם הוי"ה, וטעם הדבר, כי בפר' מקץ מובא תלומות פרעה ופתרונו אשר על ידם נתגלגל הדבר וירדו אבותינו מצרימה, ובפי' יוגש מובא ירידת יעקב ובניו למצרים, שאז נתקיים אנכי ארד עמך מצרימה, ולכן נעלם שם הוי"ה המורה על רחמים וחסדים גדולים, עד פר' ויחי בפסוק לישועתך קויתי ה', הרומז על הגאולה העתידה אשר תהיה ברחמים גדולים, לכן שב מזכיר שם הוי"ה.

(אהב ישראל)

☆

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. דרכם של צדיקים, שלעצמם מסתפקים במועמ, אבל לאחרים נותנים בהרחבה ושפע רב, וזהו מאשר שמנה לחמו, כשאוכל לחם כבר נקרא אצלו סעודה שמנה, אבל והוא יתן

כשנותן לעניים ואורחים, אז נותן מ דני מלך ובעין יפה.

(אמרי קודש)

☆

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה וכו'.

וירא מנוחה כי טוב, זו שבת, ואת הארץ כי נעמה, זו ארץ ישראל, ע"י מה זוכים לזה, ויט שכמו לסבול, היינו עמל בתורה ובעבודת ה', זוכה שמרגיש טעם בשבת, ומרגיש קדושת ארץ ישראל.

(הרח"ק מאפמא ז"ע)

☆

והוא יתן מעדני מלך.

עפ"י"מ ששמעתי ממורי הצדיק מ' דוב בער ע"מ שאר"ל, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, היינו התענוג נקרא פרנסה, והשי"ת מתענג בעבודת ישראל, וישראל גורמים תענוג לאביהם שבשמים, וזהו יתן מעדני מלך, שמי שזוכה לעבוד השי"ת באהבה שלימה וגמורה אהבה בתענוגים, הוא יתן מעדני מלך, שגורם תענוג להשי"ת וישמח ה' במעשיו.

(קדושת לוי)

☆

הפטרה

ויקרבנו ימי דוד למות ויצו וכו'. וי"ל עפ"י האלשיך הק' ע"פ מי גבר יחיה ולא יראה מות דאמרו חז"ל נצחו מוטב ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, וחש"כ מי גבר יחיה מי יוכל להיות צדיק, שהצדיקים נקראים במיתתם חיים כמאז"ל, ולא יראה מות שלא יצטרך להזכיר לו יום המיתה עכ"ל, וז"ש ויצו את שלמה בנו, לאמר לעצמו, הנני הולך בדרך כל הארץ, היינו שיוכר לו יום המיתה שלו, והנה אם יזכור האדם יום המיתה יוכל לבוא עי"ז לידי עצבות לפיכך אמר וחזקת והיית לאיש שאעפ"כ תחזק עצמך והיית לאיש, שכל זמן שאתה חי צריך אתה לחיות.

(דברי יחזקאל)

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

קדושת השבת היא רק ע"י הכנה מימות החול

ועשית עמדי חסד ואמת. ובפרש"י חסד של אמת, שבת קודש היא בחי' אמת, מדת יעקב, ולית לה מגרמא כלום זולת מה שמכנינים לה מימות החול, עיקר ההכנה הוא מיום א' מדת החסד, דאזיל עם כולו יומין ועד' מחד בשבתא לשבתא, מדת היסוד היא צינור לכל ההשפעות המשתלשלות מיום א' חסד עד לשבת קודש אמת, ומדויק שפיר מאמר יעקב, בחי' שבת, אל יוסף, מדת יסוד, שהוא העושה עמו חסד של אמת פי' המשכת ההשפעה כנ"ל מחסד עד אמת.

זוכים לעוה"ז כדי לקיים מצות עונג שבת

ואני נתתי לך שכמ אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בהרבותי ובקשתי ונ"ל ע"ד הרמז והמוסר דהנה ידוע שיצחק אע"ה רצה לחלוק השני עולמות לשני בניו לעשו עוה"ז וליעקב עוה"ב ואמנו רבקה הצדקת ראה בצדקתה אשר יש מצות אשר צריכים ג"כ לעוה"ז כגון שבת קודש לענגו כמ"ה וקראת לשבת עונג ע"כ עשתה בחכמה שיעקב לקח גם ברכת עוה"ז ועד"ז שמעתי בשם אדומו"ר הרב הק' (מראפשיץ) זי"ע ע"פ מכרה כיו"ם שהוא ר"ת "כולם ישיבעו" ויתענגו "מטוביך ור"ל שאמר לעשו שימכור לו העוה"ז היינו העונג הצריכה לשבת וימים הקדושים, וכן אמר עשו את בכרתי לקח היינו מה שכבר מכרתי לו עוה"ז הרמיזה בתיבת כיו"ם. והנה מדת יוסף הוא מדת יסוד ובמה שאמר וטבוח טבח והכן דהוא עש"ק כמ"ה והכינו את אשר יביאו והי' לו הכנה על שבת קודש ומי שטרח בע"ש יאכל בשבת וזכה לשבת קודש דהוא מדת מלכות ויסוד ומלכות הוא תרי ריעין דלא מתפרשים, ואותן ב' המדות הציל יעקב אע"ה מיד עשו הרשע דהוא מדת יסוד ברית ק' אשר צריך לקיום המין, וע"כ אמר ליוסף הצדיק ואנ"י נתתי לך היינו השייך ל"ך דהי' לך הכנה על שבת קודש דהוא מדת מלכות ש"כ"ם שר"ת "שבת כלה" מכלתא" כמבוא לעיל בשם מגלה עמוקות וגם ר"ת "שם כבוד" מלכותו אחד על אחיך כי אתה בעצם מדת יסוד ונתתי לך ג"כ מדת מלכות כי הם תרי ריעין דלא מתפרשין והמה שייכים לך כנ"ל אחד על אחיך כי המדות הללו מתאחדים על המדות הקדושים הנק' אחי"ם כידוע, אשר לקחתי מיד האמורי ר"ל מיד עשו הרשע האמורי הוא שורש התאוות ולקחתי זה מידו כדי לקיים מצות שבת ושאר זמנים מקודשים ולקיים המצות הצריכים לברכת העוה"ז ואע"פ שחלק אבי נחלות שני עולמות והעוה"ז שייך לעשו הרשע עכ"ז לקחתי מידו את תענוגי עוה"ז לקיים מצות עונג שבת כנ"ל בהרבותי ובקשתי כפירש"י בצלותי ובבעותא. (דברי המוצנע)

שבת היא חיות של כל העולם

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול, י"ל שכל ראייתו של יששכר הי' אור השבת קודש שנקרא מנוחה, ואור התורה נקרא טוב כדאי' במשנה אבות אין טוב אלא תורה כדכ' לקח טוב, כי באמת השבת קודש קיום כל הנבראים כמפורש בזוה"ק כולו בשבועא תליין ובאוה"ח הק' מאריך

בזה בפי' בראשית שהעולם נבחר רק על שבוע אחת והשבת קודש משפיע כח וחיות לששת ימי המעשה וזולת שמירת שבת קודש הי' חוזר לתוהו ובוהו ע"ש ע"פ ויברך וכו' יום השביעי, ע"כ אמרו ז"ל שת"ח כולו שבת כי הוא הדבוק באור החיים זו התוה"ק, וכן יששכר כל ראייתו בכל דבר ודבר שראה ראה גיצוץ קדוש מהמנוחה, היינו מהש"ק המח' הכל והכתוב מפרש מאין זוכה לראות אור הגנוז לצדיקים כי טוב ואין טוב אלא תורה, וע"י התאמצו תוה"ק ואת הארץ כי נעמה את לשון טפל כדאי' בדחז"ל כ"פ, הארץ ומלואה הי' טפל בעיני יששכר אל התוה"ק ומצותי, ועי"ז נעמה כמפורש בגמ' מס' קידושין אמר הקב"ה בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין, התבלין באים למתוק המאכל כך התוה"ק ממתיק כל דברי עוה"ז, והיצה"ר ממש נמתק ונתברר בו האמת לכך ע"י אור הש"ק ותוה"ק של יששכר מנעים כל התפל, היינו כל העוה"ז, ולכך ויט שכמו וכו' כי לת"ח וצדיק מאוסים מאוד בעיניו כל טעמי עוה"ז וכאשר שמעתי בדור שהרבי ר' בונם ז"ל אמר שאין סיגופים קשים לו מן סעודה טובה עם משקה רק ע"י שהוא יכול להכניס נעימות בכל החמודי עוה"ז וזהו רצון שמים, לכך מטה שכמו לסבול עול דברי עוה"ז ולולא זאת הי' פורש לגמרי והי' טל תורה מחייהו.

מאכלי שבת הם תיקון על אכילת עץ הדעת

מאשר שמנה לחמו בזהוה הק' לחמ"ז לח"ו ו' ועל דא כתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים נוכל לומר כי ויקרא אלקים לרקיע שמים ואות וא"ו נקרא רקיע והנה אות ו' המילוי ג"כ ו' שני פעמים ו' הוא י"ב מרמז על י"ב לחמים של שבת קודש שיש במן בחי' לחם שבת וזהו לחמו לח"ם ו' בחי' שבת וזה שאיתא שם בזהר מאשר שמנה לחמו בספרא דרב המנונא סבא אמר דא לחם שבת והנה יש לרמזו אשר מאשר שמנה לחמו עולה י"ב פעמים לחם (שהם בשבת) גם ית"ן מעדנ"י מל"ך עולה שבת עם הנקודות והנה מאכלי שבת הוא תיקון על אכילת עץ הדעת טוב ורע לזה מעדנ"י מלך עולה כמו ויתפר"ו על"ה תחנה בחזרת אלף לאחד כי בדבר שקילקנו בו תיקנו. (אור למאיר)

עיקר השבת שידע שכל החיות היא מהש"י

ברכות אביך גברו על ברכת הורי עד תאוות גבעות עולם וגו'. ברכות אביך גברו כו' זה בחי' שבת שכתבו ז"ל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים כו', והפי' ע"י שידוע כי חיות הכל מהש"י שיש נקודה פנימיות בכך דבר ממנו ית'. וכפי ידיעת זאת הנקודה כך נתברך ונדבק הכל בשורש החיים וממילא לא שייך מיצר וסוף לזה כי הנקודה חיות מהש"י אין לה סוף כי מאין סוף הוא, אך פי' המענג את השבת הוא שכל תענוגיו הם רק לזאת הנקודה הפנימיות שנק' שבת באמת שהוא מנוחת הכל, ולאשר יודע שהוא העיקר נתברך בזה, ונק' תאוות גבעות עולם שכל הנבראים מתאווין לידבק בזאת הנקודה כי היא מחי' כולם.

רבש תמרים

בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

שהוא ישראל היי מקדש ה', ומה שניצל היי בשביל משך זרע הטחור העתידים לצאת ממנו, וז"ש המלאך הגואל אותי מכל רע, היינו מה ששלח הקב"ה מלאך להצילני בדרך נס, היתה עבור יכרך את הנערים ויקרא בהם שמי וגוי כדי שיעמיד דורות ישראל החולכים בדרך המסורה לנו מהאבות הקדושים, וזולת זה לא היה ראוי להניצל. (דברי יואל)

☆

ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו וגוי המלאך הגואל אותי מכל רע יכרך את הנערים. יי' לפי מה שהביא בספר דברי אברהם שפע"א בא לבית מרן החת"ס והתמרמר לפניו החת"ס שהוא מרוד בהנהגת הקהילה והישיבה ועייז אין לו פנאי להשגיח על בניו, והשיב לו הלא נאמר כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה, דקאי על מי שמלוה ונותן את כל היום שלו לאחרים להרביץ תורה ויראה, שהוא זוכה כי וזרעו לברכה דאף שאין לו פנאי להשגיח על בניו, השייית ישגיח עליהם שיהיו לברכה, ונהנה רבו ואמר נחמתי בני נחמתי, והנה האבות הקדושים בבחינה זו להיות חונן ומלוה את כל היום לצורך אחרים כמאמרם ז"ל מימיהן של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, ונתקיים בהם ברכת וזרעו יהיה לברכה, וזה שבירך יעקב את יוסף האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו היינו שהביאו לכך שאחרים ילכו בדרך ה', ומפני כך זכו לברכה זרעו לברכה, זכות זו תעמוד ליוסף אשר גם הוא כל היום חונן ומלוה לאחרים, ולכן המלאך הגואל אותי מכל רע יכרך את הנערים, שיתקיים בהם וזרעו לברכה. (ברך משה)

ואח"כ חזר לאיתנו, והרי שכינה מדברת מתוך גרונו של משה ודברו חמה דבור ה' בעצמו, וא"כ אם יהיה נקרע עפ"י דיבורו יהיה נצחי, לכך אמר לו הקב"ה ואתה הרם את מטך ולא עיי דיבור כדי שלא יהיה נצחי ע"כ, והנה כתוב בזוה"ק דיעקב ומשה כחא אולין, וא"כ גם ביעקב היה שכינה מדברת מתוך גרונו כמו במשה רבינו, וז"ש ביקש יעקב לגלות את הקץ, ר"ל מתי יהי גאולת ישראל ממצרים, ואז אם ידבר בפיו אז יהי גם גאולת מצרים פדות עולם ונצחי כיון שהשכינה מדברת מתוך גרונו כמו שמצינו במשה שלא רצה לדבר אל הסלע, וע"כ נסתלקה ממנו שכינה, ואז אם יאמר בסילוק שכינה לא יהי דיבורו נצחי, ולזה אמר בשכמליו ר"ל כי כבודו ית"ש מעשיו ודבריו הם נצחים. (עצי חיים)

☆

המלאך הגואל אותי מכל רע יכרך את הנערים. יתבאר בהקדם דברי הנחז"ק לבאר המדרש אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכות יעקב, תימה למה לא היי אברהם כדאי להניצל בזכותו שמסר עצמו עקד"ש, ותי' שמן הדין כל מי שמוסר נפשו עקד"ש אין ראוי שיצילוהו ה' כי טוב לו השלימות הגדול הזה, ולזה אברהם מצד עצמו מן הדין היי שישרף כי זהו הטוב והראוי לו, אלא מפני משך הזרע הטחור שעדיין לא יצא ממנו ניצול, ולחכי נקט יעקב שהוא שלשלת הייחם אשר היי מיטתו שלימה, והכוונה על הכלל ישראל כולו ע"כ, וכמו כן יעקב היי נרדף מלבן ועשו ובנסי נסים ניצל מרעתם, ומן הראוי היי שלא ינצל כי טוב לו השלימות הגדול להיות נהרג עקד"ש דהנהרג עיי עכ"ס בשביל

מאשר שמינה לחמו והוא יתן מעדני מלך. היינו שהשייית ישפיע כל טוב ויהיה פרנסה ברוח גדול וכל טוב, וידושן בכל טוב, רק השייית ישפיע חכמה בינה ודעת וישכילו כל זאת, שלא יהיה חיו בגדר וישמן ישורין ויבעט, רק אדרבה יעבדו את השייית על ידי זה, ויהיה למלכא עילאה ית"ש שעשועין וגיל וחדוה ועידון כביכול, והיינו מאשר שמינה לחמו כי ידושן בכל טוב, באופן והוא ר"ל ההשפעה טוב הנ"ל, יתן מעדני מלך עידון ותענוג למלך מלכו של עולם יתברך שמו. (ישמח משה)

☆

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים. ונראה דהנה ברש"י פי' עה"פ בעתה אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה, וא"כ לפי"ז אין שום קץ וזמן לגאולת ישראל אם יזכו כי בכל יום ויום זמניה היא כי אחישנה כתיב, והזמן אינו מוגבל רק אם חיו לא יזכו אז אחישנה כתיב, והזמן אינו מוגבל רק אם חיו לא יזכו אז בעתה כתיב, ולפי"ז יעקב אבינו שביקש לגלות את הקץ כפירש"י, א"כ חשב את ישראל שלא יהו זכאים חיו, כי בעת שהם זוכים ליכא שום קץ וזמן לגאולתם, לכן אמר להם אתכם שיואחר זמן הקץ על ידיכם, עד אחרית הימים. (קדושת יו"ט)

☆

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגוי. פירש"י ביקש יעקב לגלות את הקץ לבניו ונסתלקה ממנו שכינה ענה ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יי' לפי מה שכתב ביש"מ למה היי בקיעת י"ם עיי מטה ולא עפ"י דיבורו של משה, כי בקיעת הים היה רק לפי שעה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיכך

בשפתי צדיקים

כראובן ושמעון יהיו לי

הגה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע, הי' חתנו (בזיוו"ר) של הגה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זצוק"ל, ומזיווג ראשון זה הוליד חמשה בנים שהיו כולם רבנים מפורסמים, לאחר פטירת אשתו ל"ע עבר זמן רב ועדיין לא חשב על זיווג שני, לימים קיבל מכתב מגיסו הגה"ק ר' אשר מסטאלין זצוק"ל, ושם הוא מוכיח אותו על שאינו נושא אשה, ומייעץ לו להשתדך עם הגה"ק ר' דוד לייקעס זצוק"ל מגדולי תלמידי הבעש"ט, וישר הדבר בעיני הגה"ק מטשערנאביל זצוק"ל, ונסע בעצמו להגה"ק ר' דוד לייקעס, וסיפר לו את כל המאורע, אמר לו ר' דוד אני איננו מסכים להשידוך, מפני שאני צופה ברוח הקודש שבתי צריכה ללדת חמשה בנים, וכבודו אינו צריך להוליד עוד אלא שלשה בנים, וא"כ תצטרך בתי לישאר אלמנה ולהינשא לאחר כדי ללדת עוד שני בנים, ועל כן אינני רוצה בהשידוך, ביקש ממנו הגה"ק מטשערנאביל לתת לו זמן שלשה ימים כדי להתיישב בשאלה זו, לסוף שלשת הימים בא הגה"ק מטשערנאביל לר' דוד לייקעס ואמר לו: מצאתי ב"ה עצה, שאלתי את הבעש"ט ז"ל והוא הסכים להשידוך, ואמר הפסוק "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" כלומר ששנים מבני בנינו יהיו נחשבים בגדלותם וצדקתם כבנינו, ויצטרפו גם הם להשלים מספר החמשה, ואז הסכים הגה"ק ר' דוד לייקעס להשידוך, והוליד הגה"ק מטשערנאביל זצוק"ל מזיווג זה שלשה בנים צדיקים מפורסמים הלא המה: הגה"ק ר' יוחנן מרחמיסטריווקא זצוק"ל, והגה"ק ר' דוד מטאלנא זצוק"ל, והגה"ק ר' יצחק מסקווירא, ואמרו זקני החסידים שהשנים מנכדי שנחשבו כבניו כדי להשלים מספר החמשה הם: הגה"ק ר' דוד מזלאטיפאלי, בן הגה"ק מראחמיסטריווקא, והגה"ק ר' דוד מסקווירא בנו של הגה"ק ר' יצחק זצוק"ל.

ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל בדרך

סיפר הגה"ק בעל מנחת אלעזר זי"ע "מעשה אמת המקובל בדינו": שרי המלוכה בגלילות מלכות רוסיא, לקחו את הגה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע והושיבוהו במאסר ל"ע, ומחמת שהשר השופט הי' רשע גדול, לא יכלו אוהביו לפעול ולהוציאו משם, ורק אחר רוב השתדלות יכלו לפעול שיכניסו לו שם טלית ותפילין מאכל ומשתה וכדו', זאת ועוד, שמכיון שהיה רגיל לחלק צדקה לעניי עירו בכל יום ה' לצרכי שבת, סידרו שיאפשרו לו להמשיך בעבודתו זו, ובאו העניים סמוך לבית המאסר, ודרך חלון הקטן אשר בפתחו, נתן לכל אחד חלקו לשבוע כפי הרגלו, ולנשים עניות הניח דרך החלון מטבעות שיקחו להם, פע"א באה אשה אחת להחלון, ואמרה כי אינה צריכה למעות רק לשאול שאלה אחת: אמרו חז"ל

(בבא קמא נ.) מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול, באו והודיעו את ר' חנינא בן דוסא אמר להם עלתה וכו', אמרו לו וכי נביא אתה, אמר להם לא נביא אנוכי ולא בן נביא אנוכי, אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק נצטער בו יכשל בו זרעו, ובכן, אחרי שאביכם הגה"ק ר' נחום מטשערנאביל זי"ע עסק בפדיון שבויים, וגם אתה עסקתם בפדיון שבויים, איך יכשל בו זרעו, שאתם נתפסתם לשביה בבית הסוהר, השיב הגה"ק מטשערנאביל זי"ע: שאלה גדולה שאלת בתי, וגם בעיני יפלא זאת, השיב האשה ואמרה: אני מברככם שתצאו מיד לחפשי מהשביה, ואכן באותו יום בא שר בית הסוהר וציוה לו לילך לביתו, מבלי ידע מאין בא זאת, הגה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל הבין כי לא דבר פשוט הוא ועשה פעולות בתפילות, עד שגילו לו מן השמים, כי זו היתה רחל אמנו שבאת לשאול את השאלה מהגמ' כדי לעורר רחמי שמים ובברכתה הועילה שיצא מיד לחירות.

מאשר שמנה לחמו והוא יתן

הגה"ק ר' יהושע אשר מפאריסוב זי"ע היה צריך להשיא בתו שכבר באה בשנים, ולא היה מזדמן לו שידוך עבודה, והיה לו עגמת נפש עד למאוד מזה, פעם אחת נתגלה לו בחלום בחזיון לילה שבה אליו אביו היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע ואמר לו על פסוק "מאשר שמנה לחמו והוא יתן" וז"ל: יש שלשה מיני זיווגים, א. זיווג שבת וכנסת ישראל, כמו שאחז"ל (בר"ר י"א ט') כנסת ישראל בן זוגך, ב. זיווג הנשמה עם הגוף, שהוא ג"כ בבחינת זיווג, ג. זיווג איש ואש, וכל שלשה זיווגים אלו הם ביד השי"ת לבדו, והוא ית"ש בכבודו מזווג כל זיווגים אלו, וזהו מאש"ר ר"ל האותיות היוצאות מתיבת אשר, דהיינו האותיות שלאחר אותיות א' ש' ר', והן ש' ב' ת', [ב' אחר א', ת' אחר ש', ו' אחר ר'], רומז על זיווג ישראל ושבט, שמנ"ה אותיות נ' ש' מ' ה', רומז על זיווג נשמה וגוף, לחמ"ו רומז על זיווג איש ואשתו, כמו שכתוב "כי אם הלחם אשר הוא אוכל", והו"א ית"ן, הוא רומז על השי"ת, היינו שהשי"ת יתן כל השלשה זיווגים הנ"ל, כן אמר לו אביו היהודי הק' זי"ע בחלום, וכן היה שתיכף הזמין לו השי"ת שידוך עבור בתו.

בקשו רחמים

עבור האשה החשובה

מרת **רחל יהודית בת ח' שרה לרפ"ש**

אשר מצב בריאותה קשה מאוד וזקוקה לרחמי שמים מרובים

והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים וישלח לה במהרה רפואה שלימה מן השמים בתשח"י

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת ויחי

מו"ה ישראל יעקב בראך הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה אברהם מאיר שלעזינגער הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה איתמר טובי שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה מאיר מנחם ווייס הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה אפרים אליעזר שטערן הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה שמואל זאנוויל פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה יצחק אליעזר ליכטמאן הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה יצחק גרינפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

מו"ה שלמה דוב ווידער הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר חיים הירש שליט"א

מו"ה נפתלי הירצקא שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה יחיאל קליין הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה חיים יקותיאל האלפערט הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה חיים בנימין כהנא הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה משה אלי ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה בנציון כץ הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה פנחס זעליג פערלמוטער הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה אלי גייטטאדט הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יואל משה ציק הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה יודא שטיינמעץ הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

רבה שעלה משה למעלה והקב"ה ירד למטה – והנה לפי הגמ' שמעולם לא עלה אדם למעלה שנאמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, אם כן זה סותר למה שאמרו בפרקי דרק אליעזר שלוי עלה למעלה ואמר לו הקב"ה תהא כמלאכי השרת, שהרי מעולם לא עלה אדם למעלה.

וכ' בספר זרע ברך, שלכך לוי אינו ממנין השבטים מפני שהעלוהו למעלה ואמר לו הקב"ה תהא כמלאכי השרת – והנה אם לוי אינו נחשב במנין השבטים אין לראובן תירוץ על מעשה שעשה בשביל אבא לא הוי למיקם כי אם י"ב שבטים, כי לוי לאו ממנין השבטים אם כן עדיין לא הקים י"ב שבטים כי אם י"א שבטים, ואם כן ראוי הוא שיקים יעקב עוד אחד, ואין לו תירוץ.

וז"ש יעקב איני לא מרחק ולא מקרבך עד שיבא משה שנאמר ומשה עלה אל האלקים, שיכולין לומר שעלה משה למעלה, וגם יכולין לומר שלא עלה למעלה מעשרה, ואם עלה משה למעלה אם כן משמע שאפשר שיעלה אדם למעלה ואם כן גם לוי העלוהו למעלה ואינו במנין השבטים אם כן חטא ראובן ואיני מקרבך, אבל אם לא עלה למעלה כי השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, אם כן לוי הוא במנין השבטים ושפיר אמר ראובן אבא לא הוי למיקם כי אם י"ב שבטים ויפה עשה ואם כן ראוי ראובן לקרב, לכן איני מרחקך ואיני מקרבך עד שיבא משה.

(בגדי אהרן)

עלה וקבור את אביך כאשר השביעך, פירש"אם לא מחמת השבועה לא היתי מניחך, אבל היה ירא לומר עבור על השבועה שלא יאמר יוסף א"כ אעבר גם על השבועה שנשבעתי לך שלא לגלות על לשון הקדש, שאני מכיר עורך על שבעים לשון ואתה אינך מכיר בו. ותמחו המפורשים וכי בשביל שיעבור על שבועה אחת ב"ב יעבור על שבועה שניה מרצונו, וכימי שאכל שום וריחו נודף יחזור ויאכל שום. ויש לתרץ דבין כך ובין כך לא יעבור רק על שבועה אחת, דכך אמר יוסף לפרעה אם אתה מכריחני לעבור על שבועת אבי, מוטב לי לעבור השבועה שנשבעתי שלא לגלות על לשון הקדש ואז לא תהי' אתה מלך ולא אצטרך לעבור על שבועת אבי, דמי יעקב על ידי להוליך את אבי לארץ ישראל אם אתה לא תהי' מלך.

(משנת דר"א)

כה תאמרו ליוסף אנא שא נא לפשע עבדי אלקי אביך ויבך יוסף בדברים אליו. י"ל דמחו הכפל ועתה שא נא, ותו למה בכה מה ענין בכי לכאן. וי"ל עפ"י אין ועתה אלא תשובה, ואיתא ביומא בכה גדול שהיה משביעין אותו שלא יעשה כצדוקי הוא פורש ובוכה על שחשדוהו לצדוקי, ובהו יובן בתחילה באו אחיך בכח צואות אביו, וא"ל אביך צויה וגו', ואם לאו שלא תחוש לצואות אביו מבקשים אנטנו אותך ועתה שא נא מכח התשובה, שאין לך דבר שעומד בפני התשובה, לזה וביך יוסף בדברך על שחשדוהו שלא יקיים צואות אביו.

(לשון ערומים)

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו', וברש"י בקץ לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה, ובמס' פסחים ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול, אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

ויש לפרש בהקדם מה שהקשו המפורשים למה לא היו ישראל רק רד"ו שנה בארץ מצרים בגלות, ותירצו משום דאחי יוסף פגמו בשם של הקב"ה כשמכרו את יוסף, שצירפו לזה השכינה, ושמו של הקב"ה הוא אהי"ה שמספרו כ"א, וי' פעמים כ"א הוא כמנין רד"ו, – ובהו יתורץ הפסוק וירא ה' כי סר לראות, דלכאורה קשה למה כתיב לשון ס"ר, אלא דמשה רבינו היה סבור שאחי יוסף פגמו בשם הוי"ה ב"ה שמספרו כ"ו, וי' פעמים כ"ו עולה כמנין ס"ר, ואם כן לא הגיע עדיין זמן גאולתם, וזהו כי ס"ר לראות, שמשה רבינו ראה מספר ס"ר שצריכין להיות בגלות מצרים.

אך יעקב אבינו ידע שלא פגמו רק בשם אהי"ה העולה כ"א, אך זה לא ידע שהצטרפו השכינה עמהם, ואם כן כיון שהשבטים שהיו במכירת יוסף לא היו רק תשעה אם כן לא היו ישראל צריכים להיות במצרים רק קפ"ט שנים, כי ט' פעמים כ"א הוא קפ"ט, ובשנת ק"ץ יהיה זמן גאולתם, וזה כוונת המדרש ביקש יעקב לגלות את הק"ץ, דהיינו שבשנת ק"ץ יהיה זמן גאולתם, ונתנה מדרש טעם לדבר למה חשב יעקב שבשנת הק"ץ תהיה הגאולה לזה אמר ונסתלק"ה ממנו שכינה, דהיינו שנעלם ממנו מיעקב שבניו צירפו עמהם השכינה, אך כשראה בנבואה שלא יהיה זמן גאולתם בשנת הק"ץ חרד יעקב ואמר שמא יש פסול בכס דהיינו שמא עשיתם עון עוד אחר חוץ ממכירת יוסף, לזה ענו ואמרו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, דהיינו ה' הוא אחד מהמנין, משום שצירפנו אותו במכירת יוסף, ואם כן מספרם היה עשרה, על כן לא נשלם זמן הגלות בשנת ק"ץ כי אם רד"ו.

ראובן בכורי אתה וגו' יצועי עלה, במד"ד רבנן אמרי אמר יעקב לראובן איני לא מרחקך ולא מקרבך אלא הרי אני תולה אותך ברפיון עד שיבא משה שכתוב בו ומשה עלה אל האלקים, כיון שבא משה התחיל מקרבו יחי ראובן. והוא תמוה.

ויובן בהקדם שנוכל לומר ב' טעמים למה לא נטל לוי חלק בארץ – טעם א' איתא בספר ש"ך על התורה שאם יטול חלק בארץ והיה עוסק בזיוו ובכרמו יהיה בטל מעבודת ה' – טעם ב' איתא בפרקי דרבי אליעזר לוי הוא עשירי קדש לה' ירד מיכאל והעלוהו למעלה לשמים אמר לפניו רבש"ע זה חלקך וגורלך, נטל הקב"ה יד ימינו וברכו ואמר תהא לפני כמלאכי השרת, לכך אמר הקב"ה אשי ה' ונחלתו יאכלו, ומפני שהוא כמלאכי השרת אינו מן הדין שיטול חלק בבשר ודם, אלא יהנה משלחן גבוה.

והנה יש דעות מחולקות בענין אי ירד הקב"ה למטה – דאיתא במס' סוכה מעולם לא עלה משה למעלה ולא ירד הקב"ה למטה שנאמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם – ואיתא במדרש

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין אי למדין מקודם מתן תורה

הלכה, אך לפי^ז צריך עיון מחדש דכיון דקיימו כל התורה אמאי לא נהגו אבילות לאחר הקבורה כדן תורה, ואולי יש לתרץ דזה שדחקתו להרמב"ם לומר דמקודם מתן תורה היה ההלכה להיפך דקודם קבורה יש חיוב אבילות, וזה היה אז חיוב עפי"ש תורה, עיי"ש עוד בזה.

אמנם על תירוצו של הירושלמי שאין למדין מקודם מתן תורה, רבו המקשים דהרי כמה דינים ילפינן מקודם מתן תורה כגון הא דנותנין לבתולה י"ב חודש ילפי' מרבקה בכתובות (נ:), והא דאין מערבין שמחה בשמחה יפי' מלבן שאמר מלא שבוע זאת כדמובא בתוס' ד"ה לפי במו"ק (ח:) בשם הירושלמי, הרי דהירושלמי גופא יליף מקראי דקודם מתן תורה.

ובס' לוית חן (בפרשתן בד"ה ובמדרש) תירץ דהא דאין למדין מקודם מתן תורה, היינו דווקא באבילות, לפי מה שכתב הטורי זהב (י"ד סי' שצו סק"ב) דבספק אבילות אין להחמיר, דהוא חומרא דאתי לידי קולא שנוהג אבילות בשבת ומבטל תלמוד תורה כל ז' ימים ע"ש, א"כ י"ל דדוקא אבילות אין למדין מקודם מתן תורה כיון דקודם מתן תורה לא היה אז שבת ותורה ואינו מבטל כלום, משא"כ לאחר מתן תורה שמתבטל מכמה מצות ע"י האבילות ע"כ אין ללמוד מהכא, אבל שאר דינים שייכא שפיר למילף מקודם מתן תורה, והבן.

ובשו"ת חת"ס חאעה"ז (סי' קכ"ה בד"ה אמנם וכו') גם מביא הקושיא על הירושלמי דמצינו שילפי' בירושלמי גופא דאין מערבין שמחה בשמחה מלבן שאמר ליעקב מלא שבוע זאת, ולא עוד אלא שהתוס' מביא דבריו במו"ק (ט:) בד"ה לפי וכו', והכא מייתי התוס' בשם הירושלמי דאין למדין מקודם מתן תורה, ומיישבו דוודאי ממנהגא בעלמא שהי' קודם מתן תורה ליכא למילף הלכתא, וא"כ ליכא למילף אבילות מיוסף דדילמא יוסף מדעתא דנפשיה קעביד, משא"כ מהא דאמר לבן ליעקב מלא שבוע זאת, שפיר ילפי' דאין מערבין שמחה בשמחה, דאי לא הוי תקנה ומנהג קבוע שהיו כופין זה על זה לקיימו לא היה יכול לבן לדחות את יעקב בטענה זו, והיה יעקב נחפז לקיים המצוה כזריזין המקדימין, אלא עכ"ח שהיה דין גמור ביניהם, וס"ל להירושלמי דבכהאי גוונא שפיר מצי למילף מקודם מתן תורה, עיי"ש.

בפרשתן (ויחי.ג.) ויעש לאביו אבל שבעת ימים. במועד קטן (כ.) יתיב ר' חייא בר אבא ור' אמי ור' יצחק נפחא אקילעא דר' יצחק בן אלעזר נפק מילתא מבייניהו מנין לאבילות שבעה דכתיב (עמוס ח) והפכתי חגיכם לאבל, מה חג שבעה אף אבילות שבעה וכו' וכו' עיי"ש.

ובתוד"ה מה וכו' מביא בשם הירושלמי שהקשה אמאי לא ילפי' אבילות שבעה מקרא בפרשתן דכתיב ויעש לאביו אבל שבעת ימים, וחזינן להדיא דאבילות נוהג לשבעת ימים, ומשני התם דאין למדין מקודם מתן תורה, ותוס' תירצו דלא ילפי' מיוסף כיון דהתם הא דעשה יוסף אבל שבעת ימים הוי עוד קודם קבורה, וא"כ אי אפשר למילף מהתם, עיי"ש.

והרמב"ם (בפ"א מהל' אבל ה"א) כתב וז"ל: מצות עשה להתאבל על הקרובים, שנאמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', ואין אבילות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד שהוא יום המיתה ויום הקבורה, אבל שאר השבעה אינן דין תורה, אע"פ שנאמר ויעש לאביו אבל שבעת ימים, ניתנה תורה ונתחדשה הלכה, ומשה רבינו תיקן להם לישראל שבעת ימי אבילות ושבעת ימי המשתה, עכ"ל.

עכ"פ חזינן מד' הרמב"ם טעם חדש אמאי לא ילפי' מקרא דיוסף, כיון שאחר מתן תורה נתחדשה הלכה דאין אבילות אלא ביום ראשון.

והכלי חמדה (סי' ב') הקשה על הרמב"ם אמאי הוי ליה למימר דאין למדין מיוסף אבילות לשבעה כיון דניתנה תורה נתחדשה הלכה, הרי ביומא (כח.) אמרי' שקיים אאע"ה אפי' עירובי תבשילין, וכן אמרו חז"ל בכמה מקומות שהאבות קיימו אפי' מצוות דרבנן, וא"כ הוי ליה למימר דאין שום ראיה מיוסף כיון דאולי זה שעשה אבילות שבעה הוא משום שהוא קיים אפי' מצות דרבנן, אבל אה"נ מדאורייתא אין חיוב רק ביום ראשון כדמצינו באהרן, וטעם אחר למה לי, ומיישבו ד"ל בפשיטות דכוונת הרמב"ם עפי"מ שכתב התוס' (שם) שאין למדין מיוסף, כיון שהתם היה קודם קבורה, וא"כ אפ"ל דזו היא כוונת הרמב"ם דא"א לומר דיוסף עשה אבילות שבעה בשביל תקנת משה רבינו, דהרי תקנת משה הוא דייקא לאחר הקבורה, וגם החיוב דאורייתא של יום הראשון הוא דייקא לאחר הקבורה, וא"כ על כרחך דקודם מתן תורה היה דין אחר בזה, וכשניתנה תורה נתחדשה

והחת"ס בתשו' (חי"ד סי' שמו אות ח') ג"כ מביא הסתירה בין דברי התוס' כגון דברי התוס' בדף ט', ומיישב דהכא הרי פריך בגמ' דכיון דהרי לקושטא דמילתא ילפי' לה מקרא דכתיב והפכתי חגיכם לאבל מה חג שבעה אף אבל שבעה, ופריך בגמ' א"כ נימא שמונה מדאיכא שמיני עצרת, ופריך שמיני עצרת רגל בפני עצמו, וע"ז הקשו בירושלמי דנילף לה מיוסף דבעי' דייקא ז', וע"כ תי' שאין למידין מקודם מתן תורה דכיון שרוצה להקל דדייקא ז' ולא ח' זה לא מצי למילף מיוסף דאולי אחר מתן תורה החמירו שאבילות נוהג בח' ימים כמו חג הסוכות (והוא כעין סברת הליות חן שהבאנו לעיל), אבל לעיל בדף ט' מצי למילף חומרא מקודם מתן תורה שאין מערבין שמחה בשמחה, ע"כ שפיר ילפי' לה מקודם מתן תורה, אבל עיי"ש בסו"ד מביא ראייה מירושלמי דאולי יופרכו דבריו הנ"ל, ע"ש.

ובשו"ת כתב סופר (חי"ד סוסי' קפח) מביא דברי התוס' הנ"ל (בדף ט') ומדייק בלישניה דבריש דבריו מביא ד' הירושלמי דאין מערבין שמחה בשמחה הוי ילפותא מלבן שאמר ליעקב מלא שבוע זאת, ואח"כ כתב ויש להסביר דהוא כמו שאין עושין מצות חבילות חבילות, עכ"ד, ולכאורה תתי למה לי, ומיישבו דהרמב"ן גגם בד' הירושלמי דאין למידין מקודם מתן תורה, ועוד הרי לבן אמר דבר זה, ואפ"ל דלא למדו דין זה מלבן אלא הטבע הוא שאין אדם יכול לסבול ב' שמחות מב' ענינים בלבן בבית אחת, ולכן אמרו אין מערבין שמחה בשמחה והכי מצינו שהטבע כן הוא מזה שאמר לבן ליעקב מלא שבוע זאת, ואתי שפיר בזה ד' התוס' שבתחילה כתבו דהא דאין מערבין שמחה בשמחה גזיה"כ הוא מלבן, ואחר שהביא ד' הירושלמי כתב שיש להסביר דהוי כמו אין עושין חבילות חבילות, משום שהיה קשה לו קושייתו איך נילף מלבן דין זה, לכן כתבו דיש להסביר דבר זה והוא דבר טבעי, והבן.

[אמנם לפי"ד החת"ס הנ"ל לא קשה ולא מידי דלא ילפי' מלבן אלא ילפי' לה מהא שיעקב קיבלה, ומזה ראייה שהוא היה דבר מקובל ותקנה קבוע, ודוק].

ובשו"ת שואל ומשיב (מהדורא רביעאה סי' מח) מביא קושית החת"ס על דברי התוס' כגון דף ט', ומביא דברי היפה תואר על המדרש שמחלק דדוקא מה שכתוב קודם מתן תורה לענין מצוה אי אפשר למילף מקודם מתן תורה, דאיכא למימר דניתנה תורה ונתחדשה הלכה, משא"כ על ענין מוסריי בוודאי שיכולין ללמוד דאם היה שייך קודם שניתנה תורה וודאי שיהיה שייך לאחר שניתנה תורה, ועפי"ז מבאר שפיר דאפשר ללמוד מקודם מתן תורה רק לענין מוסר דהיינו מנהג טוב שכן נהגו, אבל ליכא למילף הלכה דאולי עשו אותה רק מצד המנהג, כמו שמצינו להדיא בסנהדרין (נא.) דרצו ללמוד מצות קבורה מהא דמצינו דנקברו צדיקים, ותרצי' התם דמנהגא בעלמא הוא, וא"כ כש"כ שאין למילף מקודם מתן תורה דדילמא מנהגא

בעלמא הויא, ובזה מיישב קושית הברכי יוסף (יו"ד סי' רמ) שהקשה על מה שכתב הטור דחייב בכבוד חמיו, וילפי' לה מדוד שאמר אבי ראה גם ראה, וקשה דבמכילתא איתא (פר' יתרו) עה"פ וישתחוה וישק לו (ליתרו), מכאן אמרו שיהא אדם מוכן לכבוד חמיו, וא"כ אמאי לא למדו ממשה, ובשו"ת תשובה מאהבה נתחבט בזה, ולפי הנ"ל אתי שפיר דאה"נ דאפשר ללמוד ממשה, אבל עדיין לא נדע אם הוא דבר מצוה וחיוב, דאכתי אפ"ל שהוא דבר הרשות וענין מוסריי, ע"כ הביא ראייה מדוד שקרא לו אב, ומשם ראייה שהוא דבר מצוה, והבן.

ובתשו' (שס) הרחוב עוד הדיבור בזה ורוצה לחלק בדבר מנהג שעשו קודם שניתנה תורה ויש בו טעם שפיר מצי למילף מקודם שניתנה תורה, אבל דבר שהוא כחוקה ואין בו טעם אין למידין מקודם מתן תורה, ובזה יתיישב דדיקא הא דאין מערבין שמחה בשמחה שהוא דבר שיש בו טעם ומתקבל על הדעת וכל שאר דינים כיוצא בהן, שייך שפיר למילף מקודם מתן תורה, משא"כ אבילות שאינו דבר שיש בו טעם (למה דייקא ז' ימים וכדו') אמרי' דאין למידין מקודם מתן תורה, ואח"כ הביא שמצא כן בד' המדרש בפר' וירא (פר' נה) שאמר על איוב שמן עולי גולה היה וישראלי היה ומדרשו בטבריא, לפיכך היה למד ממנו קריעה וברכת אבלים, ומדבריו שם נראה דהא דאין למידין מקודם מתן תורה, הוא משום שהיה להם דין בן נח, וכשניתנה תורה נתחדשה הלכה, וא"כ היכי דהוא מסתברא מהיכי תיתי לומר שכשניתנה תורה נתחדשה הלכה, על כן דייקא בדבר שאין טעמו ונימוקו עמו שייכא לומר שניתנה תורה נתחדשה הלכה ואין למידין, ובזה מיושב שאין מערבין שמחה בשמחה שהוא דבר המתקבל למידין, משא"כ אבילות שאפשר למילף מחג הסוכות ולחייב ח' ימים באבילות, הא אין למידין, עיי"ש.

ובתורת משה עה"ת (בפרשתן עה"פ ויעש לאביו וכו') הביא סתירת התוס' ומיישבו עפי"ד הרמב"ן (ראה יד.א.) עה"פ בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגודדו, שכיון שאנו בנים למקום ע"כ כשמת אחד אין להצטער כיון שהולך לאביו דהיינו להקב"ה, אמנם בהקדמת הרמב"ן לתורת האדם כ' אע"פ דאנו בנים למקום יש להתאבל קצת דהיינו ג' לבכי וז' למספד, וא"כ אתי שפיר דבאבילות אין למידין מקודם מתן תורה דהרי מקודם לכן לא נקראו בנים, א"כ אפ"ל דדייקא אז היה מקום להתאבל על מת, משא"כ אחר שניתנה תורה שאנו בנים אין מקום להתאבל כיון שהוא כבן ההולך להפגש עם אביו, ע"כ בעינן קרא של אחר מתן תורה, משא"כ בדין אין מערבין שמחה בשמחה, הרי קודם מתן תורה לא היה מצוות פרי' ורבי' ואע"פ כ' מצינו שלא עירבו שמחה בשמחה, ק"ו לאחר מתן תורה שיש מצות פרי' ורבי' פשיטא דאין מערבין שמחה בשמחה, ע"כ שפיר איכא למילף מינה, ועיי"ש מה שפי' בזה המשך הפסוקים בטוב טעם ודעת.

רב ברכות ושובע שמחות

ברון שיר ושבח, ברכת מזל טוב נשא ונברך, אל מול פני מע"כ אבינו - חותני יקירנו,
הצמוד בקירות לבבינו, ומסור בלונ"ח למענינו, האדם היקר המהולל בתשבחות,
רב תבונות ונעים הליכות, קובע עתים לתורה, נודע לעוז ולתפארה,

מוה"ר אלי' זאב לעווי שליט"א

והברכה אחת לנו"ב החשובה שתחי' לאיט"א

לרגל שעחתם בהולדת נכדתם שתחי' לעז"ע

אצל בנם אחינו - גיסי היקר והנעלה, עופלג בכל פעלה,
נחמד לפעה ואהוב לפעלה, נודע לשם ולתהילה,

הר"ר יוסף לעווי הי"ו

וברכותינו צרופה ואמורה, בזאת השורה, שמשמחה זו יושפע לו רב שמחה ואורה,
וירוה רב תענוג ונחת לשם ולתפארה, מתוך אושר ועושר שזורה, וכל מילי דמיטב.

כעתירת וברכת בניכם - חתנכם

אפרים משה, יעקב חיים, יואל צבי, לעווי. אלעזר אלימלך בלאשטיין.

ונתנו "ידידים" זמירות שירות ותשבחות

מעומק ליבנו פנימה, קול מברכים נרימה, בברכת מזל טוב לבגית וחמה, בשפה ברורה ונעימה, קדם ידידינו וחברינו,
הצמוד בקירות לבבינו, חן וחסד על פניו שורה, מקבל את כ"א בשמחה ואורה, תורה ויראת שמים אצלו שזורה,
שמו הטוב נודע לתפארה, ושמואל בקוראני שמו, טעמו ונימוקו עמו,

החתן כמר שמואל אבא דייטש ני"ו

לרגל קשרי החיתוין שנעשו יפות באירוסיו עב"ג למז"ט ובשעטרי"מ

ויהא רעוא מן קדם אנהון דבשמיא, רבון עלם ועלמא, שהזיווג יעלה יפה כליל כהוד ובתפארת, יציץ ויפרח כגפן
אדרת, ויזכה לבנות בית נאמן לישראל למשמרת, ע"ד ישראל סבא למזכרת ויושפע לו משמי מרומא עילא,ה.
הני תלת מילי מעליא, דבמזלאת תליא, בני חיי ומזוני רויחי, אביה"ד.

ב"ד ידיך וחביריך

יואל בנעט, אליעזר בנעט, חיים בראדי (לאנדאן), אהרן יהושע גאנץ, יואל אברהם שווארץ, ישראל טויסיג,
אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש, משה יוסף שפילעאן (ירושלים), יצחק ישכר בעריש לעווי (לאנדאן),
דוד יהושע יעקב לאנדא (אויסעראליע), פנחס האלצער, נתן דוב שווארץ, פרדכי פנחס אקער לאנדאן,
נחמן כהנא, חיים ראטער, חיים חנג' יו"ט ליפא בארעניקא (לאנדאן), יונתן בנימין יאזשעק, שלמה פריינד,
עאיר חיים ישראל ראטער, חיים זאב פייערווערגער (ירושלים), חיים יחזיאל הירש, יוסף משה ארי' היילברון.

גדול העונה יותר מן המברכים: יואל ביקסנשפאן, יעקב בן ציון ווייס (ירושלים)

פנינים וחידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נערך ונסדר ע"י א' המגני"ש שליט"א

פניני התורה

הנזהר ממה שהו חמץ האם מובטח לו שלא יחטא כל השנה?

החיד"א זצ"ל (עבודת הקודש מורה באצבע אות קצ"ו) "כתבו ז"ל שהנזהר ממה שהו חמץ בפסח אפילו בכל שהו 'בטוח' לו שתעלה לו שנה טובה". ובספרו דבש לפי (מערכת ח' אות ח"י) הביא רמז מהקרא וז"ל וזה רמז "ושמרתם את המצות, וקרי ושמרתם את המצוות, כמו שאמרו ז"ל, ורמז שאם "שמרתם את המצות", שמירה מעליא כהלכות הפסח, אז תהיו בטוחים "ושמרתם את המצוות" לבלתי תחטאו עכ"ל.

מובטח לו שיחזור בתשובה

ולפי זה הדרא הקושיות הנ"ל, אמנם מצאנו בזה ישוב נאה בספר אור לשמים (מאמרים מלקטים ד"ה במס' פסחים) וז"ל והפירש הוא כך עפ"י הגמרא (שבת קד.) מאי טעמא [האות] ה"א פתוחה למטה, הבא לטמא פותחין לו, ומ"מ כרע"י דה"א תלוי, הרוצה לחזור ליעול בהא, וליעול בהד, לא מסתייע מילתא.

וז"פ הנזהר "ממה שהו חמץ", ואותו משהו שנפרד רגל הה"א, שזה החילוק בין חמץ למצה, ונזהר שיהא פתוח ויוכל לחזור, אז בוודאי "לא יחטא", ופירושו שלא ישאר בהחטא רק יחזור בתשובה, כי אין צדיק וכו', אבל מי שאינו נזהר במשהו חמץ ח"ו, נעשה מה"א ח"ת, ואין לו פתח ליעול ח"ו, ונשאר חמץ אצלו, ע"כ יהא נזהר ממה שהו חמץ וכנ"ל, עכ"ל.

ביאור המסורה

ועל פי זה כתב הישמח שמה (ואתחנן) לפרש המסורה, "שמור את יום השבת לקדשו" (דברים ה' יב), "שמור ישמרון את כל מצות ה'" (דברים י"ז), "שמור את חודש האביב" (דברים טז א). דהנה בפרשת כי תשא נזכר שבת אחר חג הפסח, והנה שמירת שבת הוא כהררים התלויים בשערה, ואי אפשר להזהר בו מבלתי אם ישמור חג הפסח כראוי, דהנזהר ממה שהו חמץ מובטח לו שלא יחטא באותו שנה. ועפ"י יתבאר כי "שמור את חודש האביב", ידוע מה שדרשו (ר"ה ז') שיהיה אביב בזמנו, אבל הפשטנים פירשו על רגל שבו, כמו דאיתא במס' ראש השנה (ד') גבי ראש השנה לרגלים, עיי"ש. ועפ"י יתפרש "שמור את יום השבת לקדשו", לזה צריך "שמור ישמרון את כל מצות ה'", כי חול מכין לשבת, לזה צריך "שמור את חודש האביב", כי בלא הסגולה של הנזהר ממה שהו חמץ מובטח לו שלא יחטא, שגיאות מי יבין.

במשנה (דף ב.) "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה".

הנה מנהג ישראל תורה, שבחג הפסח מוסיפים חומרות ע"ג חומרות, גדרים וסייגים באופן יוצא מן הכלל, כאשר עינינו רואות מנהג הצדיקים תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע, אשר בבדיקת חמץ מסרו נפשם, ובפישוט ידים ורגלים על הארץ לחפש בחורן וסדקין, אולי ימצא איזה פירור מעט מזעיר, אע"פ שעל פי דברי חז"ל אינו מחוייב בפירורין שאין בהם כזית כלל, בפרט כשמכבדים הבתים והחדרים מקודם, אשר ממש בל יראה ובל ימצא כל דהו, והכל בכל מכל כל, כדי להרחיק עצמו מחשש משהו חמץ, וכפי המובא בבאר היטב (סימן תמ"ז סק"א) "האר"י כתב הנזהר ממה שהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה". והיות שמצאנו בזה אריכות בדברי הפוסקים אמרנו לבאר נושא ז.

הנה כל הרואה דברים אלו מיד אתמהה, הלא עינינו הרואות שאין הדבר כן, שהרבה בני אדם נזהרין מחמץ בכל כוחם, ואעפ"כ נלכדים ח"ו בעצת היצה"ר. ועוד הא כתיב אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. ונאמרו בזה תירוצים בכמה אופנים.

"יועיל"

הנה מקור דברי האריה"ק הוא בספר משנת חסידים (מס' גיט פ"ג ד') שכתב וז"ל "והשומר פסח מחימוץ כהלכתו, ויחמיר בו בכל החומרות שמחמירים המחמירים, יועיל" מאוד לנפשו כל השנה". והנה המעיין בדבריו רואים שבאמת אין 'הבטחה' שלא יחטא כל השנה, רק ש'יועיל' להנצל מהחטא, ובאמת כן הקשה באמרי פנחס (להרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל) "איך מובטח מהחטא, ובכתבים לא כתוב רק 'יועיל' שלא יחטא לו כל השנה", וכוונתו לדברי המשנת חסידים הנ"ל. ולפי גירסא זו לא קשה קושיות הנ"ל, דאינו 'הבטחה', רק 'סגולה'.

"מובטח"

אמנם הבני יששכר ציין מקור לדברי האריה"ק, מדברי הזהר"ק (תצא רפ"ב) "ומאן דנטיר להון מחמץ ושאור, גופיה איהו נטיר מיצה"ר לתתא ונשמתא לעילא". ומדברי הזהר"ק משמע דאכן מובטח לו שלא יחטא כל השנה, וכ"כ

קושיית הרבנית

ידועה ומפורסמת הקושיא, בשם הרבנית הצדיקת מרת בילא ע"ה, בת הגאון רבי איציקעל מהאמבורג, על דברי התוס' בחולין (ה: ד"ה צדיקים) שהקשה על מה דאיתא בגמרא (שבת י"ב:) רבי ישמעאל קרא והטה, הלא אמרינן דצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן, ותי' ר"י דדוקא במידי

דאכילה, אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים עיי"ש. והקשתה הרבנית דעדיין הקושיא במקומה עומדת, איך בא תקלה לרבי ישמעאל, הלא לפי דברי האריה"ק הנזהר ממשוהו חמץ מובטח לו שינצל כל השנה מהחטא, ובודאי שרבי ישמעאל נזהר במשוהו חמץ בפסח, שלא נכשל ח"ו באכילת חמץ, דבמידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, וא"כ איך נכשל שקרא והטה בשבת, ע"כ תוכן הקושיא.

והנה אם נאמר שהגירסא ש'ועיל' לו שלא יחטא, ואינו הבטחה אלא סגולה, לא קשה קושיא הנ"ל, וכן לפי האור לשמים שהכונה שמובטח לו שיחזור בתשובה, נמי לא קשה, דבודאי עשה רבי ישמעאל תשובה.

אמנם נשנו בזה כמה תירוצים, אפילו אם נאמר כהגירסא המובאת ביותר שהוא "מובטח" לו שלא יחטא כל השנה, וכן אפילו אם נאמר כפשוטו, שהכוונה שבכלל לא יבוא לידי חטא.

משוהו המותר

בספר ייטב פנים (שבה"ג דורש טוב סוף אות ג') כתב ליישב דמ"ש האריז"ל הנזהר ממשוהו חמץ היינו אפילו מה שמדינא מותר כגון משוהו בתערובות שנתערב קודם הפסח באופן שאינו חוזר וניעור בפסח, ובזה נאמר דברי האר"י דהנזהר גם מזה ינצל ממכשול איסור כל ימות השנה, אבל זה בודאי אינו נכלל במה שאמרו חז"ל "אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, דבכי האי גונא הא מדינא שרי, א"כ שפיר אפ"ל שרבי ישמעאל נכשל בכה"ג, ולכן אירע שקרא והטה את הנר.

משוהו בל יראה

בספר דברי תורה (להרה"ק ממונקאטש, ח"ב אות קל"ד) כותב וז"ל "ואמרתי אז דלא אבין מהו זה הקושיא המפורסמת, ומי הגיד לנו כי מ"ש שהנזהר מחמץ היינו רק באכילה, והלא כפי הנראה הכונה גם בכל יראה, כאשר עינינו רואות מנהג הצדיקים אבותינו ורבותינו הק' זי"ע, אשר בבדיקת חמץ מסרו נפשם, ובפישוט ידים ורגלים על הארץ לחפש

הרה"ק מקאצק אמר על הא דהנזהר ממשוהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה, אמר הרה"ק אני אומר להיפך שכל מי שאינו חוטא כל השנה, הוא זוכה להיות נזהר ממשוהו חמץ.

בחורן וסדקין, אולי ימצא איזה פירור מעט מזעיר ממשוהו כמעט אינו חלק עשירית מכזית, אם כי עפי"ד חז"ל אינו מחוייב בפירורין שאין בהם כזית כלל, בפרט כשמכבדים הבתים והחדרים וירחצו מקודם אשר ממש כל יראה וכל ימצא כל דהו, עכ"ז יחפשו אולי ימצאו עוד משוהו הנעלם מעין הרוחצים ומנקים ומכבדים את החדרים, והיינו כי על ידי זה שנזהר ממשוהו חמץ בכה"ג ישמר מהחטא כל השנה, ועבור זה הטריחו את עצמם כ"כ בכל כוחם ויותר כנזכר". [ולפי"ז מתורץ שפיר הקושיא, דהא דאמרו חז"ל אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, היינו דווקא במידי דאכילה, וא"כ שפיר אפ"ל שרבי ישמעאל נכשל במשוהו בכל יראה].

איסור גברא

ובדברי תורה במקום אחר (ח"ז אות פו) חוזר מדבריו, והביא סעד שדברי האריז"ל הנזהר ממשוהו חמץ אמורים על אכילת חמץ, ולפי"ז הדרא הקושיא לדוכתא, דהא ודאי היה ר"י נזהר מאכילת משוהו חמץ, דבזה שפיר אמרינן אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, א"כ הרי מובטח שלא יחטא, וא"כ איך בא לידו מכשול שקרא והטה בשבת,

ע"ז תירץ ע"פ המבואר בתוס' (חולק שם) דהא דאמרינן דבמידי דאכילה אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, הוא רק באכילת איסור חפצא, אבל באיסור התלוי בזמן, כגון שנכשל באכילת יוהכ"פ, שהוא אכילת היתר, רק אכל בשעה האסורה, לא נאמר בזה הכלל שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים.

א"כ י"ל גם במשוהו חמץ שהוא איסור התלוי בזמן, ולא הוי רק איסור גברא, ועוד דאיסור משוהו חמץ בפסח הוא רק מדרבנן, דמדאורייתא בטל בס', ואיסור דרבנן הוא רק איסור גברא כנודע מדברי הנתיבות (ח"מ סימן רל"ד), וא"כ כיון דהך משוהו חמץ הוא רק איסור גברא, ל"ש לומר דיצילו מן השמים שלא יבואו תקלה על ידן, א"כ שפיר אפ"ל שרבי ישמעאל נכשל במשוהו חמץ, ולכן בא לידו מכשול שקרא והטה בשבת.

התודה והברכה לידידינו הרבני הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר שרגא פייבוש גאנז הי"ו

אב"י בעואב"י בארא פארק יע"א

אשר נדב חלק ניכר מהוצאות הגליון

לעי"נ אביו הרה"ח ר' דוד ב"ר בן ציון ז"ל, נלב"ע י"א טבת, תנצב"ה

לקט חידושים ופלאפולים במסכת פסחים
מאת ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

משולחן גבוה

בסוגיא ש"מ מדרבי עקיבא תלת

(פסחים ה.)

ואפשר לתרץ עפ"י"מ שמצואר דרכי משה (סי' תל"ד) שאין לצער החמץ צלילה אלא ציוס משום דלמדין השצתת חמץ מנומר, ואין שורפין נותר אלא ציוס עיי"ש, ולפי"ז לרצא דיליף בפסחים (דף פג.) דאין שורפין נותר ציו"ט מקרא הוא לצדו עיי"ש, וכיון דלמדין השצתת חמץ מנומר כמו כן יש ללמוד מנומר גם דין זה דאין שורפין חמץ ציו"ט ולא אמרינן עשה דוחה ל"ת ועשה, כדאמרינן גבי נותר שלא אחי עשה ודחי הל"ת ועשה דיו"ט.

אמנם כל זה ניחא רק אי נימא דרבי עקיבא סובר אין ציעור חמץ אלא שריפה ויליף תשציתו דכתיב בחמץ שהוא צשריפה מנומר אז יש למילף מנומר כמו כן שאין דוחה ל"ת ועשה דיו"ט, אבל אי נימא דסובר השצתתו בכל דבר ואסור לצער רק מטעם אחשבי, א"כ לא ילפינן מנומר ומותר לצער החמץ גם צלילה, ולפי"ז הדרא קושיא למה לא נימא נמי שמותר לצער החמץ ציו"ט בכל אופן ואפילו צשריפה מטעם דאחי עשה דתשציתו ודחי הל"ת ועשה דיו"ט לרבי עקיבא דלית להו מתוך, ומדאוסר רבי עקיבא לצער החמץ ציו"ט שפיר אמר רצא דאיכא למישמע מינה שאין ציעור חמץ אלא שריפה, ושריפת חמץ אסור ציו"ט כדוגמת נותר.

ומה מאוד ידויק דצרי רש"י שרע"ק סובר אין ציעור חמץ אלא שריפה משום דיליף לה מנומר, דמשו"ה דייקא, משום דילפינן לה מנומר אסור לשרוף החמץ ציו"ט, ומיושצ קושיית הפנ"י.

בגמ' (פסחים ה.) רבי עקיבא אומר אינו צריך [ילפותא שתשציתו זמנו בערב יו"ט] הרי הוא אומר אך ביום הראשון תשציתו שאור מבתיכם ובתיב כל מלאכה לא (תעשו) [יעשה בהם] ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה. אמר רבא רבא שמע מינה מדרבי עקיבא תלת, שמע מינה אין ביעור חמץ אלא שריפה. ופירש רש"י"ל דאי השצתתו בכל דבר ס"ל, לוקמי ציו"ט ויצערנו צדצר אחר, יאכילנו לכלבים או ישליכו ים.

והקשה על זה צפני יהושע לפימ"ש רש"י"ל צצילה (דף כז:) צד"ה חלה שנטמאת, דגם להאכיל לכלבים אין מצערין ציו"ט דרחמנא אחשביה להצערתן וכו', עיי"ש, א"כ גם בחמץ איכא מצוה לצער ונימא אחשביה וגם להאכיל לכלבים או להשליכו צים אסור ציוס טוב, עיי"ש [וצשו"ת נודע ציהודה מהדו"ק חלק אור"ח (סי' ט"ו) וצשו"ת חתם סופר חלק אור"ח (סי' קנ"א) וצשו"ת קול ארי' (סי' כ"ח)].

ויש לומר דהנה הקשו המפורשים למה לא נימא דאחי עשה דתשציתו ודחי הל"ת דיו"ט, ותי' משום דיו"ט הוי ל"ת ועשה ואינם נדחים ע"י עשה גרידא. אבל עדיין קשה דלפי דברי המלוא הרועים שמצער דצית שמאי ורבי עקיבא דלית להו מתוך סצרי עשה דוחה ל"ת ועשה, א"כ קשה לרבי עקיבא דלית ליה מתוך, א"כ לשיטתו דחי ל"ת ועשה, א"כ יצערנו ציו"ט.

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

שמענו את תלונותיכם

תליית האט זיך אין די לעצטע צייטן שטארק פארברייטערט די פעולות פון אונזער הייליגן כולל "עצי חיים לצדקת רבי מאיר בעל הנס" אויף פארשידענע געביטן. אין צוגאב צום עמוד התוך, דער "כולל" מיט אירע נאנט צו הונדערט לומדים מופלגים שליט"א, ווערן דורכגעפירט גאר וויכטיגע פעולות אינעם עמוד החסד, ארויסצוהעלפן פילע עניים הגונים, צווישן זיי קרן ילדות, קרן אלמנות ויתומים; קינדער-געבענטשטע משפחות און נאך וועלכע ווערן כסדר ארויסגעהאלפן אויף פארשידענע ערליי אופנים.

זייענדיג אריינגעטון בעבודת הקודש צו שאפן די גרויסע געלטער פאר די מפעלות הכבירים של חסד, זענען מיר כסדר אנגעוויזן אויף פרישע הכנסות און נייע מקורות פון איינקופטן, כדי צו קענען שיקן פון דאזיגן די גרויסע סכומים פאר די עניי ארה"ק. אין דעם ליכט האבן מיר לעצטענס אונטערגענומען דורכצופירן דעם רייכער "כדאי ראפעל" דורך וועלכע מיר האפן צו שאפן שיינע סכומים.

פאר די הצלחה פון דעם ראפעל האבן מיר זיך פארבינדן מיט א פראפעסענאלע פירמע, וועלכע האט שוין ערפארונג ביים אנפירן אזעלכע גורלות און אקציעס, און באשטעלט ביי זיי אז זיי זאלן אנפירן דעם גאנצן קאמפיין מתחלה ועד סוף.

לדאבונינו איז אין די ערשטע וואכן פון דעם קאמפיין פארענטפערטליכט געווארן עטליכע סארט מודעות, וואס ווי מיר הערן צוריק פון אנ"ש, איז דאס נישט צוגעפאסט לויטן רוח פון אזא הייליגן מוסד און צדקה ווי אונזער כולל, מיסודם פון רבוה"ק מסיגוט-סאטמאר זי"ע.

מיר האבן דעריבער זיך גלייך פארבינדן מיט די פירמע, און מיר זענען צוזאמען גרונטליך דורכגעגאנגען אלע מודעות און קאמפיין-ליטעראטור וואס איז שוין צוגעגרייט אויף די קומענדיגע וואכן. מיר האבן בעזהש"ת זיכער געמאכט אז אלע מודעות זענען אהערגעשטעלט אויף אן איידעלן אופן, לויט ווי עס פאסט זיך פאר אונזער הייליגן מוסד.

מיר בעטן אנטשולדיגונג פונעם ציבור, און מיר האפן אז אנ"ש וועלן אונז ווייטער שטיצן און מחזק זיין, ווי עס איז געווען רצון קדשם פון רבוה"ק זי"ע, ובפרט דורכן קויפן דעם ראפעל וואס שטעלט פאר א זעלטענע געלעגענהייט פארן ציבור צו געווינען די טייערע ארטיקלען, וזה וזה נהנה.

וואס עס איז זיכער אז יעדער וואס קויפט דעם ראפעל איז א זיכערער געווינער פון די וועלט-בארימטע אור-אלטע מקובל'דיגע סגולה פון "אלקא דמאיר עננו" געהאלפן צו ווערן מיט כל מילי דמיטב עד ביאת הגואל.

הנהלת הכולל בארה"ב

נ.ב. פאר סיי וועלכע הערות בנוגע דעם "כדי ראפעל" ביטע רופט אריין צו אונז און אפיס און מיר וועלן עס פראבירן בעז"ה מסדר צו זיין.

1-888-REB- MEIR Ext 100

(1 888 732 6347 Ext 100)

צו קויפן א ראפעל ביטע רופט: 718-749-9114

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי ארי' לייבוש בן רבי חיים זי"ע ליפשיץ

יומא דהילולא י"ז טבת (תר"ו)

בעמח"ס "ארי' דבי עילאי"

הגה"ק רבי ארי' לייבוש ליפשיץ בעל ה"ארי' דבי עילאי" נולד בשנת תקכ"ז לאביו הצדיק נסתר רבי חיים מיערוסלאב אשר הי' צדיק וקדוש והחזוה מלובלין העיר עליו שהי' בעל רוח הקודש, משפחת ליפשיץ נודעה למשפחה מיוחסת בישראל מגזע היחס של בעל "מגלה עמוקות" הלבוש, והמהרש"ל, זי"ע.

כבר בטל ילדותו ניכר עליו כי נוצר לגדולות ובגיל תשע היה בקי בבבלי וירושלמי ולכן נשלח ללמוד אצל הגאון האדיר רבי יצחק חריף מסאמבור בעל שו"ת "פני יצחק", כפי שכותב בהסכמתו על הספר: "מורי ורבי הרב הגאון האמיתי המפורסם לשם ולתהלה מו"ה יצחק זצ"ל האבד"ק סאמבור", כעבור זמן נסע לסטרי לקבל תורה מגאון דורו בעל "קצות החושן", והי' עמיתו וחבירו של הגאון המפורסם הבעל "ישועות יעקב" שם עלה ונתעלה בחריפות עצומה עד שנתפרסם בקרב הלומדים בתור עילוי עצום, והי' נקרא בשם "לייבוש חריף".

דביקותו בחסידות היתה לאין ערוך, והיה מן האריות שבחבורת תלמידי החוזה הק' מלובלין זי"ע שבחר בו להיות ה"בעל תוקע" בלובלין, ובמשך עשרים וחמש שנה זכה לתקוע בראש השנה אצל רבו הגדול, והוא גם קירב לחסידות את חותנו מרן הישמח משה זי"ע כמסופר להלן באריכות.

בגאונותו המפורסמת זכה לרומם קרנה וכבודה של החסידות ותורתה, כידוע כיהן בלובלין כרב, הגאון המפורסם רבי עזריאל הלוי האראוויטץ זצ"ל, שהי' ידוע בכינויו "די אייזערנע קאפ", והלה נודע בהתנגדותו לחסידות ובלוזל מתורתם, כאילו אינם עוסקים בתורה, הרה"ק מלובלין פקד על האבד"ק שיבקש מהרב שיתן לו רשות לדרוש בבית המדרש ברבים ויוכיח לו כי ידיו רב לו בהלכה, ואך שקר טפלו בימים ההם על החסידים ורבותיהם, ואכן הרב הסכים לבקשתו, אך אמר לו כי יודיע לו בהמשך הזמן באיזה סוגיא שידרוש, בערב שבת לפנות ערב שלח להודיעו שידרוש במסכת קנים במשניות, וכי גם הרב עצמו יבוא לשמוע דרשתו, האבד"ק חשף את זרוע גדולתו, והוכיח לכל הלומדים ובראשם הרב את כוח המופלא בחידוש והבנה עד כדי כך שנוקקו לעמול הרבה בכדי להבין את הדברים החריפים שהשמיע, ולאחר סיום דרשתו הודה לו הרב כי בפעם הזאת הודיע את גבורתו בתורה ומעתה יכירו כולם כי החסידים ורבותיהם הם גדולי תורה, וראויים הם להערכה וכבוד על גדולתם בתורה.

ביום חמישי י"ז טבת תר"ו בשנת הע"ט לחייו נסתלק למרומים, ונספד בהספד גדול, ומנוחתו כבוד בברגל עם מ"מ רבי משולם זלמן יונתן ונכדו מ"מ רבי טובי' זצ"ל.

חותן מש"ה

שמו הלך לפניו כגאון, וכאשר הגיע לפרקו נשא אשה בת נגיד חובב תורה ולומדי מפרעמישלא, והיות שכל חפצו הי' לישב באהלה של תורה באין מפריע, קיוה שבבית חותנו ימצא מנוח להגיע אל השלמתו בלי דאגת עול הפרנסה, אמנם לא ארכו הימים, אשת נעוריו מיאנה בו כי רצונה היתה שיעסוק במסחר והוא לא רצה לבטל מתורתו ועבודתו הקדושה, ואף גם זאת שהאבד"ק כבר הי' דבוק ברבו הק' החוזה מלובלין והי' מתנהג בקדושה ופרישות שלא הי' לפי רוחה של בת נגידים, על כן הציקה אותו מאוד עד שגירשה בגט פטורין, למרות צערו של אביה שהכיר בגדולתו המופלאה.

בעבור זמן מה הוצע האברך להיות חתן הישמח משה זי"ע שהי' אז אבדק"ק שינאווא, השדכן הביא קונטרס חידושי תורה כדי להראות את גדלו להיש"מ, ואכן הביע את התפעלותו

והחתן מצא חן בעיניו, והסכים לתת את בתו הרבנית מרת חנה, והתחייב גם לתת נדוניא סך הגון, למרות שפרנסתו היתה מצומצם מרבנות קטנה.

מספרים שזוגתו של היש"מ לא הסכימה להשידוך מכיון שהציעו להם שידוכים הגונים בחורים עשירים ומפלגים, א"כ למה יבחרו דווקא בהאברך הזה אשר גירש את אשת נעוריו, מענה בפיה: וכי אין שידוך לבתנו רק אברך זה, להרים מה שהשליכו אחרים חוצה, ענה לה בעלה הצדיק אמשול לך משל למה הדבר דומה פע"א הלך איש כפרי ביער לחטוב עצים ומצא בחפירה אחת סיר מלא גרגרים כמו פולים (בעבלעך), מה עשה האיש ההוא סחבם לתוך ביתו ונתנם בדוד ובשלם כל היום וכל הלילה, היות כי ראה שעדיין לא נתרכבו הפולים נתמלא חימה וזרקם החוצה, הנה עבר שם איש חכם והבחין מה שבתוך האשפה, מיד רעדה אחזתו לראות שנתגלה לו מטמון

ושנא את הרבנות

מגמת נפשו הי' תמיד לישב באהל תורה ולא לקבל עליו משרת רבנות ושררה, ע"כ טיכס לו עצות בנפשו שהי' לו סך חמש מאות זהובים, מה שיהא נושא פירות, אז יהא באפשרותו ללמוד בהתמדה בלי דאגות עול הפרנסה, דאגה זו מאין ליקח זה בלבלוהו מאוד עד שלא הי' יכול לצמצם מוחו לירד לעמקה של הלכה כאשר רגיל, שוב התיישב בדעתו והשליך מעליו כל דאגות שהפריעו אותו ולמד בחזרה כדרכו בקודש, כשראה מצב פרנסתו דחוק מאוד, והיות שהי' לו עוד מכסף נדוניא התחיל לעסוק בפרקמטיא, כדי שיהי' לו במה להחיות אנשי ביתו, ולקח לו איש נאמן בשם ר' יוסף אשר שימש אותו וניהל את עניני משא ומתן שלו, דרכו הי' ליסע פעם או פעמיים בשבוע ליריד, ור' יוסף טען את הסחורה על העגלה והכין את פרטי הנסיעה, אז יצא האדב"ע מלבוש מלבוש העליון ונסו ליריד, הקימו שם את האהל וסידרו את הסחורה על האיציטבאות כרגיל, האדב"ע לקח לו את הגמרא וישב לו בקצה האהל ולמד בעיון גדול כדרכו בקודש, כאילו לומד בתוך ד' אמותיו של בית המדרש, ואח"כ כשנגמר היריד נסעו לביתם, ובדרך מסר לו ר' יוסף את כל עניני היריד, פעם אירע שבאמצע היום קפץ האדב"ע ממקומו וצויה לר' יוסף לסדר הסחורה חזרה על העגלה וליסע תיכף הביתה, הלה עמד ומשתומם, הלא עוד לא הרוחנו כלום, ומה החיפזון כעת בעוד הקונים יוצאים ובאים, אבל האדב"ע לחץ עליו מכיון שצריך הוא לעיין בספרים באמצע לימוד ואין לו זמן להשהות כאן בעד בצע כסף, באמצע הדרך הוכרחו ליכנס עם העגלה והסחורה בבית מלון אחד, ובעת שנחו שם פתאום יצתה אש להבה ונשרף כל המלון לרבות העגלות שהיו בחצר, האדב"ע חזר לביתו נקי מכל נכסיו, אמנם לא שת לבו לזה אלא חזר לבית מדרשו ללמוד בעיון הדק כמנהגו, כשנודע הדבר להרבנית נכנסה לבעלה בעת שישב ולמד וסיפרה לו ברוב כאב שכל כספם הלך לטמיון, והוא לא הגיד לה כלום, והמשיך ללמוד כבראשונה, וזוגתו מרוב כאב אמרה לו: עכ"פ תעשה פנים זועפות ותכעס על כל פנים לרגע, ענה לה: הרי אביך לקח אותי לחתני בתור חרף, וחרף פירושו שמה שאדם חושב בזמן מרובה הוא תופס כבר בזמן מועט, והכי נמי מה שאת תבינו אחר זמן מרובה שמאת ה' היתה זאת ובוודאי יצמח טובה מזה, את זה הבנתי בזמן קצר ע"כ חזרתי מיד ללימודו.

על כס הרבנות

ומני אז נאלץ לקבל עליו עול הרבנות ואחר הפצרות נתרצה לקבל עליו עבודת אב"ד בק"ק קרעשוב, היה זה בשנת תק"ס, ואח"כ בשנת תקס"ח כשנתקבל חותנו הגה"ק בעל היש"מ זי"ע שהי' אז אב"ד שינאווא לכהן באוהעל אז עלה למלא את מקומו בשינאווא וישב שם על כסא הרבנות, עד שנת תקפ"ד שאז עבר לכהן בעיר ואם בישראל ווישניצא ומצודתו היתה פרוסה על כל הגלילות שם, ועל קהילה זו נקרא ר' ארי' לייבוש מווישניצא וכך גם נוסח חתימתו: "אב"ד דווישניצא ובריגל וקרייז באכניע".

של פניני מרגליות, קבצם אחת אל אחת ובין לילה נתעשר עושר גדול, כן הוא הענין עם חתן דנק, הוא אברך כפשוטו וכמדרשו, מרגלית המאיר את העולם בתורתו ובצדקתו, אמנם הם שלא היו מבינים עליו השליכוהו חיצה, ואותי חנן ה' לבחון במרגלית זו, לכן נפשי כלתה להשיגו להיות חן בתנו היחידה.

היות שהבטיח נדוניא שלש מאות זהובים, סך גדול מאוד בתקופה זו, וכבר מכר את כל כליו ולא מצא בהם די, בקש את אשתו הרבנית שתמכור גם היא את תכשיטיה בפרט את תכשיט היקר (שטערן טוך) כדי לסלק את הנדוניא, אמנם היא מיאנה למכור היות שלא היתה לה שום מזכרת מבית אביה זולת זה, אמר לה היש"מ הלא חז"ל אמרו (פסחים מ"ט). לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישיא בתו לת"ח, וחתן דנק הוא ב"ה ת"ח גדול, מיד עשתה רצון בעלה.

שלשה תנאים התנה האדב"ע עם חמיו היש"מ: א) נדוניא גדולה של שלש מאות זהובים כדי שיוכל לפרנס א"ע מן העסקא, ולא יהי' נאלץ לקבל עליו עול רבנות, מה שיטרידהו מלימודו ועבודת ה', ב) גם התנה עם חותנו בעת קשרי השידוכין לבל יפריעוהו מהתנהג בדרכי החסידות ולא יעכב בעדו מלנסוע אל רבו הק' החוזה מלובלין, ג) גם על חותנו מוטל חוב קדוש לכל הפחות פעם אחת ליסע אתו עמו אל רבו הק' מלובלין, והיות שהיש"מ הי' אז מתנגד גדול על דרכי החסידות מובן שתנאי השלישי הי' הקשה שבכולם, בכל זה מתוך גודל כיסופו להשיג את החתן הסכים גם לזה, וכן הי' שנסע להחזרה כידוע.

בעמדו תחת החופה באה אליו זקנתו מעלמא דקשוט ואמרה לו אל תדמה בדעתך שזו זיווגך השני' אלא היא זיווגך הראשונה, ואחר החופה סיפר זאת לו הרבנית והיא סיפרה את זה לאביו הק' ויכתוב משה דברים אלו לזכרון בין רשמי הזכרונות שלו בשם חתנו.

כשהלך האדב"ע לפני החתונה להחזרה מלובלין לקבל את ברכתו שאלו אם יוכל לבוא לקבל את פני קדשו גם בשנה הראשונה כאשר הורגל בזה מנעוריו, השיב לו החוזה, אלינו מותר לנסוע גם בשנה ראשונה, והבין תשובת רבו שלדבר מצוה מותר לנסוע גם בשנה ראשונה, אח"כ מצא שכן כתב החינוך (מצוה תקפ"ב) במצות עשה נקי יהי' לביתו שנה אחת, הרוצה לצאת לדבר מצוה או לשמוח עם ריעיו על דעת שישוב לימים מועטים, שאין בזה ביטול המצוה.

אחרי החתונה הי' סמוך על שולחן חותנו בשינאווא, מובן שבלי הרף היו ויכוחים בין החתן וחותנו, האדב"ע רצה לפעול אצל מר חמיו שישע לובלינה ויראה במו עיניו דרכו בקודש של החוזה, והיש"מ דיבר על לבו שיעזוב את דרכי החסידות מה שגורם לו ביטול תורה וביטול תפילה בזמנו וכדו', עד אשר נצחו וגבר עליו הארי שבחבורה שישעו שניהם ביחד להחזרה, ובתנאי שאם לא ימצא חן בעיני חמיו אז גם הוא יפסיק מליסע עוד אליו, וכידוע ראה היש"מ באותו מעמד דברים נפלאים בלובלין, ופתר לו את כל הקושיות שהי' לו על החסידים, ואז זכה להתקרב אל האור הקדוש הזה.

דודי מחיך על צרותי, על זה ענה לו האדב"ע: מטבע בני אדם הוא, בשעה שאדם שרוי בצער אינו מסוגל לחיך, רק כשרואה ושומע שאינו יחיד בסבלו אז הוא מתנחם קצת, וכמו"כ גם אני בהאי צערא יתיבנא כמוני כמוך, וגם אנוכי באתי פה כאיש בורח מווישניצא, וכעת כאשר שמעתי את אשר סבלת אתה באוהעל כמו שאני סבלתי בווישניצא עבר שחוק על שפתי.

אל ארץ חמדה

בשנת תקצ"ז נתעורר לעלות לארץ ישראל, לחונן את עפרה ולעבוד את השי"ת בה, ומאחר שהיה זקוק לממון עבור הוצאות הנסיעה, נסע לעיירות שונות על מנת לקבץ מעות מנדיבי עם מאנשי בריתו, בכדי שיוכל לבצע את רצונו, ואם כי גדולי הצדיקים שהיו ממעריציו כמו הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ והרה"ק ר' צבי הירש מרימינוב זי"ע הפצירו בו שלא יעזוב את הנלוים אליו כצאן ללא רועה, לא קיבל את דעתם וכל כולו יקד בחיבה עזה לעלות לא"י.

באותה תקופה בה החליט על עלייתו לארץ, פסק לומר דברי תורה על שולחנו הטהור, כשנודע הדבר לחותנו היש"מ פנה אליו שיבהיר לו את סיבת הפסקת אמירת תורה לפני החסידים המקשיבים לקולו, תשובתו הי' כי מאחר שתשוקתו היא עזה ביותר לעלות לארץ הקודש, אינו יכול לצמצם את מוחו לאמירת תורה בחוץ לארץ.

ביום א' פר' פנחס שנת תקצ"ז לפ"ק שלח לו חותנו מכתב בו הביע את התנגדותו לעלייתו לא"י, ולמרות התוארים המופלגים בו הכתירו בתור "צדיק יסוד עולם", שולל הוא את נסיעתו לרגל הסכנות של הנסיעה, ותנאי הקיום הקשים בא"י, שוטח הוא בקשתו לפניו שיניח ידו מזה, "והחשקות שחשק לעלות לארצינו הקדושה, רק שהיה נמנע מפני פחד ה', שלא יעבור מצות ה' ונשמרתם מאוד לנפשותיכם יחשב לו כאילו עשאה, ובפרט שכבר עשה פעולות לזה בלקיחת הפאס, הרי בוודאי קיים המצוה של עליה לא"י, ולא לסכן את עצמו ח"ו".

בהמשך המכתב מתבטא חותנו בחרפות: "ואני תמה על כל הצדיקים וגאוני וחכמי ישראל, איך יוצאים ידי שמים אם יניחו אותו לסכן עצמו בסכנה גדולה ומזומנת", ושוב חוזר הוא ומבקש ממנו לקרוא את האגרת הזאת בתשומת לבו הקדוש והטהור וכו', ובוודאי יודה על האמת, כי בדרך הניצוח יודע אני כי ידיו רב לו וקטנו עבה ממתני, אבל ישתדל על דבר אמת, אזי יאמר עליו: "אשרי הדור שגדולים נשמעים לקטנים, ועלי יאמר: אשרי התלמיד שהרב שומע לו, ובמהרה יבוא משיח צדקינו וינהלו לארצינו ויראו עינינו וישמח לבינו", המכתב נדפס בשלימותו בסוף "ישמח משה" על המועדים ומשם תדרשנו לטובה.

האדב"ע לא שינה את דעתו והי' תקיף בהחלטתו, אך היות שהרבנית לא הסכימה לעבור על רצון אביה, וכן התנגדות של צדיקי הדור, אז קרא על עצמו את הפסוק "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" כשהוא משתמש בלשון מליצית: רבות מחשבות בלייבו"ש, אבל עצת ה' היא (כאן) תקום, כי רצון השי"ת שיישאר בחוץ לארץ, וימשיך להנהיג את הדברים בו.

ביקש הצדיק לישוב בשלוח אבל גם בווישניצא לא הי' לו מנוחה וסבל הרבה צער ועגמ"נ כי כידוע הי' בעיר ווישניצא בעלי מחלוקת ורדפו כל אחד שהי' משמש כרב בעירם והרה"ק ר' שלמה מבאבוב זי"ע גם הי' רב שם וסבל רדיפות, ואמר שיש לו ראי' שהאשמה תלו באנשי העיר כי הברוך טעם הי' למדן ולא רבי והי' אב"ד ווישניצא ורדפוהו, והרה"צ ר' צבי הירש הורוויץ זי"ע (נכד הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע) גם הי' אב"ד והי' רבי ולא למדן וגם רדפוהו, הרה"ק האר"י דבי עילאה הי' גם רבי וגם למדן ורדפוהו, וסיים בעניות קדשו: אני לא רבי ולא למדן, ואעפ"כ רודפים אותי, על כרחך שהם בעלי ריב ומדון, ופעם בעת שרדפו את הרה"ק ר' שלמה זי"ע כתב מכתב ופתח במליצה פה קורח פרשת ווישניצא במקום לכתוב להיפך וד"ל.

בווישניצא היתה תקנה שאין להרב להתערב בעניני החברה קדישא, ובכל שנה בחול המועד סוכות היו בוחרים בגבאי החברה קדישא, והנה הרב התערב פעם בעניני הבחירות, ובאותה תקופה הי' הגה הקהילה ביד מתנגדיו, כאן מצאו אנשי ריבו לגבות את החוב, והכריחו אותו שיעזוב את ווישניצא בתוך המועד באמצע הלילה, האדב"ע ביקש מהם שישאר עכ"פ עד אחר סוכות, אבל ראש הקהל נענה לו בראשו שאינו מסכים בשום אופן, אמר לו הרה"ק שהוא ישאר כך, וכך הוה שכל ימיו הי' מנענע את ראשו, וכינו את משפחתו "די שאקלערס", וכל טובי הקהילה אשר הי' חלקם במעל זה בא להם סוף שלא כדרך הטבע.

זמן לא כביר אחרי שעזב את ווישניצא יצאה אש עד לב השמים ונשרף ר"ל שני שלישי של העיר, ואלפים נשארו בלי קורת גג, ומאז נתדלדלה מאד העיירה מהאש הגדולה ששלטה בה בגלל שלא נזהרו בגחלתן של גאון וקדוש ישראל, ובעל העגלה מי שהוביל את האדב"ע בחצות לילה מווישניצא לבריגל סיפר שכצאתם את העיר ווישניצא עמד הרב על העגלה והחזיר את פניו כלפי העיר, ופרש ידיו כלפי מעלה והתפלל, והאינו גם הגוים שבגלל שהרעו להאי צדיק נתקללו ונגעה בהם יד ה', והאדב"ע אמר על זה: ראוי היתה ווישניצא שתחרב כליל, אך יש לי שם משכון, וזה שעמד להם, כי בנו הרה"צ ר' אהרן נשאר בווישניצא בתור ראש בי"ד והי' לו ביהמ"ד ומנין שם והחזיקוהו אנשי עירו בכבוד.

כך ברח האדב"ע בין לילה ללילה מווישניצא לבריגל, שהיתה עיר בתוך גליל שלו, ושם נטה אהלו לתורה ועבודת ה' בקדושה ובטהרה, ולא התערב עוד בצרכי ציבור, ואמר על עצמו את הפתגם הידוע: מתחילה רציתי לתקן את העולם כולו, ראיתי שלא עלתה בידי רציתי לתקן עכ"פ את עירי, והנני רואה שגם זה לא הצליח בידי, א"כ אלכה ואשובה לתקן את עצמי.

יסופר שבעת שברח הייט"ל מאוהעל מחמת רדיפות מתנגדיו נסע לדודו האדב"ע שכאמור הי' משכן כבודו אז בק"ק בריגל בבורחו מק"ק ווישניצא, וכשבא הייט"ל לדודו השיטח לפניו את כל הרדיפות שסבל במשך השנים, חיך האדב"ע ושחוק קל עבר על שפתיו, ושאלו הייט"ל בתמיהה הכי כ"ק

ברוך אברה"ם לקל עליון

באותנות הוקרה וחובה, נשגר בזה ברכה מרובה, את מעלת כבוד ידידינו הנכבד
האי גברא יקירא, עומד הכן לימינינו בהתמסדות נפלאה תדירא, עושה ומעשה
בגוף ובממון לטובת מוסדותינו המפוארה,

מוה"ר אברהם גוטמאן הי"ד

אב"י בווייליאמסבורג יע"א

ונוות ביתו רעייתו החשובה רבת פעלים שתחי'
אשר יהללו בשערים מעשיה הכבירים והברוכים למען החזקת מוסדותינו הק'

לרגל השמחה שבמעונם, רוממות קל בגרונם

בנישואי בתם שתחי'

עב"ג החתן המו"מ בתו"ש נ"ו למוז"ט ובשעט"מ

בן ידידינו הרבני הנגיד אהרן ישכר דוב (בערל) מיטעלמאן הי"ד

חבר הנהלת המתיבתא

יה"ר שמשמחה זו יושפע להם רב ברכות ושובע שמחות, מתוך תענוג ונחת והרחבת
הדעת, וזכות רביה"ק ז"ל מייסד מוסדותינו הק' יגן בעדם ובעד ביתם, וימלא ה' לטובה
כל משאלותם, אכיה"ר.

החותמים למען שמם בשיר וקול תודה

הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקו וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

גודל מעלת ימי השובבי"ם

הנשמות שנפגמו על ידי אדם הראשון, וכל אלו נתקנו בגלות מצרים ההוא, ולכן בזמן הפרשיות אלו, יש בהם סגולה לקבל תשובת האדם, ולכן הם מתחילים מן פרשת שמות, מפני שאז בפרשה ההוא היה התחלת השיעבוד ומסתיים בפרשת משפטים, וזה סוד הפסוק (ירמיה ג) "שובו בנים שובבים" כי על ידי החטא נמסרו ניצוצות אל הקליפות ונתלבשו תוך הקליפות ונעשו שובבים, לכן עתה שובו בתשובה, והסירו אותם השובבים מתוך הקליפות, והשיבו אל הקדושה כבראשונה. (האריז"ל בשער רוח הקודש)

ידוע מה שכתבו בספרים הקדושים דבימים האלו שמתחילין פרשיות שובבי"ם, הוא מסוגל מאוד לשוב על חטאת נעורים ולתקן מדת היסוד, כי בימים האלו מתעורר התיקון שהיה במצרים שתיקנו מדת היסוד והעלו הניצוצות הקדושים לשרשן.

והנה ב' חדשים אלו טבת ושבת צריך להתנהג בהם פרישות וטהרה כמו שאמרו הקדמונים לעשות כדי שנפעול שלא יהי' לס"א חלק ואחיזה בהם והיפכו ג"כ הם לטובה לנו ולכן אחר עשרה בטבת שמורה על האחיזה שהיה לס"א בחודש זה והיה לס"א אחיזה בשמות הקדושים כביכול ומנעו השפע משמות הקדושים כי כל חודש שולט בו צירוף אחד מ"ב צירופי הוי' ולכן אחר עשרה בטבת שמורה כנ"ל מתחיל שובבי"ם שע"י שנעשה תשובה אז נבטל אחיזה לס"א שיש בהם. (זרע קודש)

אך ידוע שאין דבר עומד בפני תשובה והקב"ה החפץ בעמו ישראל חושב תמיד לעזרינו למען לא ידח ממנו נדח מסבב סיבות ועצות ולפעמים ע"י הזמן בחי' שנה מעש"ן מעורר להם אור שיכלו לשוב בתשובה, והנה זה הזמן שובבי"ם מועיל לתיקון חטא זה כנודע, והוא כי זה הזמן הוא זמן הנמוך מכל השנה כנודע כי חדשי טבת ושבת ימים נמוכים הם וכן קריאת פרשיות מהזמנים האלו הנ"ל מרומזים איך שהיה ישראל בתכלית הירידה ואח"כ ועלה מן הארץ כמבואר במדרש (פ"ד) וע"כ מסוגל זמן זה לזה החטא שנעשה החוטא יריד בירידה התחתונה ר"ל, מועיל תשובה בזמן הזה שהוא מורה לנו שאף בירידה הגדולה יש תיקון, כי במצרים אף שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה כנודע, עכ"ז קושי השעבוד השלים המניין והירידה היה לצורך עלי, וכן מה שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה היה הסיבה למר לגאלם ולהעלות הניצוצין שנפלו לשבירה כמ"ש בספ"ה ק, וזה מורה לנו שאין להתייאש כמ"ש זרח בחושך אור לישרים שע"י החושך נעשה אור. (ישמח ישראל)

שובו בנים שובבים חוץ מאחר (חגיגה טו.), בתיבת אח"ר מרומזים זמני התשובה שבחודש תשרי מיראה ומאהבה, א' רומז על היום המיוחד בשנה יום כיפור, ח' רומז על שבת ימי הסוכות ויום שמיני עצרת, ר' רומז על ראש השנה, שובו בנים בזמני פרשיות שובבי"ם, חוץ ממה שעשיתם תשובה באח"ר בזמנים שבחודש תשרי. (עטרת ישועה)

והנה עכשיו בימי שובבי"ם ת"ת שהוא גמר של יוהכ"פ שעבירות שאין יוהכ"פ מכפר בימי השובבי"ם ת"ת יש תיקון עצום לעבירות הללו, וזהו שובו בנים שובבי"ם חוץ מאחר – היינו אפילו שפגמו כל כך שנתהווה בבחינת "אחר" שהוא חוץ מהיכלות הקדושה ח"ו – היינו הנשמה שהיא בקצה השמים – שאין להם אף בחינת שם ישראל כלל כי אם ישראל מומר שנקרא בבחינת אחר כנ"ל אעפ"כ בימים האלו גם הם ישובו ויכללו באחדות ישראל לה' אחד ע"י תיקוני שובבי"ם כנ"ל, ויעשו מאחר אחד, וזהו הר"ת שובבי"ם ת"ת, שת"ת הוא תפארת, ותפארת גופא שהוא גוף היחוד בעצם יחוד קוב"ה ושכינתיה והחטאים שאין להם תשובה ביוהכ"פ יש לו תשובה בימים האלו בימי שובבי"ם ת"ת הנ"ל שהוא גמר היוהכ"פ שמתעורר בהם אחדות ישראל ואורייתא וקוב"ה.

שובבי"ם הם כמו עשרת ימי תשובה והוא זמן שמקובל התפילה בבחינה כמו עשרת ימי תשובה, והנה כלל ענין שובבי"ם הוא לתקן את המידות ולקדש החושים לשמור עצמו מעצבות וכעס וגאווה. (תולדות אהרן – זיטאמיר)

הנה לאשר בשבת זו מתחילין ימי שובבי"ם לשוב בתשובה שלימה על חטאת נעורים רח"ל, והם ימי תשובה כמו עשרת ימי תשובה ממש, שעל ידי התשובה מתקנים כל הפגמים עד שמתבטל הקטיגור. (עטרת ישראל)

מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא (תהלים קמז, ד) ידוע חוץ מהימים נוראים שזה זמן של תשובה, יש עוד שני זמנים, א' ימי קריאת פרשיות שובבי"ם, ב' ימי ספירת העומר, והנה בימי ספירת העומר, יש לכוון בכל יום לתקן ספירה אחת, ודא לאו כל מוחא סביל, ומה שאין כן בימי קריאת פרשיות שובבי"ם, וזהו שאמר "מונה מספר" ימי ספירת העומר, זה "לכוכבים" לבני עליה, אך "לכולם" הזמן הוא "שמות יקרא" כשקוראים פרשיות שובבי"ם. (בני שלשים)

וטעם הדבר יתבאר לך ממה שביארנו בענין גלות מצרים כי אותם שנשתעבדו בגלות מצרים היו אותן הניצוצות של

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו אדונינו בר יוחאי

טייערע אידן די בכל אתר ואתר שיחיו
מיט פרייד טוהען מיר מעלדן אז אין די קומענדיגע ימי השובבי"ם הבעל"ט

וועלן ווי יערליך אונזער ישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר בני ברק
אפרעכטן אַ שבת התעוררות אין אתרא קדישא מירון יע"א
ביים ציון המצויינת פון התנא האלוקי רשב"י זיעועכי"א
מיר האפן צום באשעפער צו פועל'ן אלעס גוט'ס און אויסבעטן ישועות און רפואות
פאר אונז און פאר גאנץ כלל ישראל בכל מקומות מושבותיהם

**דערמיט ווילן מיר מעלדן אז עס איז מעגליך אנטייל
צונעמען אין די הוצאות השבת אין מירון**

און דורכדעם זיך איינרישן אַ געוואלדיגע זכות האבנדיג א טייל אינעם געהויבענעם שבת קודש
מ'קען מנדב זיין די תרומות צום שב"ק לטובת נשמת דער הייליגער תנא האלקי רשב"י זי"ע
וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק צו געהאלפן ווערן בדבר ישועה ורחמים

זיך איינצורישן די זכותים און אנטייל צו נעמען אין די הוצאות השבת

קען מען זיך ווענדן

אויף דעם נומבער: 00972504110634

עס איז איבעריג ארויסצוברענגען וואספארא גרויסע געלעגנהייט עס איז זיך צו משתתף זיין אין די
הוצאות השבת, און דערמיט ווערן גערעכנט ווי אַ באטייליגטער אינעם שבת קודש נועם הנשמות

מיט דאנק פון פאראויס

וועד שבת שובבי"ם מירון

שע"י ישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר

בני ברק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קמז — בלתי מוגה

ביקור הגאון הגדול רבי אברהם גענאחאזוסקי שליט"א

ר"מ ישיבת טשעבין ירושלים ת"ז

אצל מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יום ה' פרשת וישלח תשע"א לפ"ק

רבינו שאל בשלומנו ואודות השיעורים בישיבה

הגר"א: אונז האבן מיר דארטן אויך פיינע בחורים פון סאטמאר, ברוך ה'.

רבינו: פון חוץ לארץ?

הגר"א: יא.

רבינו: וויפיל בחורים איז דא אין ישיבה?

הגר"א: כ'מיון ארום דריי הונדערט בחורים לערנען דארטן.

רבינו: וואס לערנט מען?

הגר"א: מ'האט יעצט אנגעחויבן בבא מציעא.

רבינו: און וואו האלט מען שוין?

הגר"א: יעצט האלט מען דף ד' ה' ב"ה, דאס איז אין חלק העיון, און אין חלק הבקיות האט מען שוין געלערנט אסאך חלקים, אסאך בחורים לערנען טאקע די גאנצע מסכת.

רבינו: אז מ'האלט שוין דף ד', האלט מען שוין ביי די סוגיא פון הילך און מודה במקצת...

הגר"א: ס'איז פארהאנען ב"ה אין ישיבה חידושי סוגיות פונעם הייליגן סאטמאר רב און יד כולם ממשמשין בה.

הגר"א: הראה על אחד ממלווי שעוסק רבות למען טהרתן של

ישראל בבניית מקוואות טהרה בחדרה ישוים בארץ ישראל

והזכירו מה שמרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל

פעל גדולות ונצורות בדבר נשגב זה

רבינו: ס'שטייט דאך אז דער ענין פון טהרת מקוה איז אומפארשטענדליך,¹ דער רמב"ם זאגט (הל' מקוואות פרק י"א הל' י"ב) אז ס'איז א חק.²

און דאס איז די כוונה (כפזט לר"ה) באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר 'חק' ומשפט, חוק גייט ארויף אויף מקוה, און די משנה זאגט דאך אין יומא (דף פה:) מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, און דאס מיינט דבר 'חוק' ומשפט.

הגר"א: און בדרך דרש קען זאגן, אז אפילו איין האר שטעקט ארויס פון די מקוה, איז די מקוה נישט מטהר.³

עיון בספה"ק דגל מחנה אפרים פר' תזריע שמביא בשם הרמב"ן שהקשה איך מקוה שהוא דבר גשמי, יכול לסלק ולטהר מטומאה שהוא דבר רוחני, עיי"ש בדבדב"ק.

ו"ל הרמב"ם (שם) דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתו והרי הן מכלל החוקים וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים אלא גזירת הכתוב היא, עכ"ל.

עיון בס' קול מבשר (פר' שופטים) שמביא כע"ז בשם הרה"ק רש"ב מפעריסחא זי"ע וז"ל: תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים ח' יג). גבי פרה אדומה איתא (פ"ה ב' ה'), ששתי שערות פוסלות. איתא מהרבי רבי בונם מפשיסחא ז"ל, שבאידישקייט פוסלת אפילו שעה אחת. והיינו דכתיב, תמים תהיה עם ה' אלקיך. אז ביי אידישקייט - מיט'ן אייבערשטער, דארף מען זיין "אינגאנצען". שלא תפסול ותחצוץ אפילו שעה אחת.

רבינו: ס'איז דא א אינטערסאנטער מדרש - די וואך - יעקב אבינו האט געזאגט עם לכן גרתי ותרתי"ג מצוות שמרתי ופרה אדומה הקרבתי, און ס'איז א חידוש, פארוואס האט ער דערמאנט פונקט פרה אדומה.

נאר דער בני יששכר (תשרי מאמר ג' דרוש ב') ברענגט צו פונעם רבי ר' זושא (הרח"ק הרר"ז מהאניפאלי ז"ל) אז אויב ס'איז דא חלילה מקטריגים אז די אידן זענען נישט ראוי ארויס צו גיין זכאי בדין, זאגט דער אויבערשטער, די אידן זענען אויך מקיים חוקים אן א טעם, איז זענען די אידן אויך ראוי אן א טעם. און דער בני יששכר מיינטשט טאקע מיט דעם דער פיוט באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר 'חוק' ומשפט, אז כלל ישראל זענען מקיים חוקים.

דאס קען זיין אז יעקב האט געזאגט - ער איז דאך געווען צובראכן אז ער איז נישט ראוי צו די אלע חסדים - דער רבי ר' אלימלך מיינטשט דאך (בספרו הק' נועם אלימלך) כה תאמר 'לאדוני' לעשו, לאדוני מיינט מען צו באשעפער, אז יעקב אבינו האט דעמאלטס מתפלל געווען, און ער וויל דאך דערמאנען זכותים, האט ער געזאגט ופרה אדומה הקרבתי, סיי אויב כ'פארשטיי דעם טעם, סיי אויב כ'פארשטיי נישט דעם טעם, במילא בין איך אויך ראוי צו ניצול ווערן פון עשו.

און דאס איז אויך די כוונה, באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר 'חוק' ומשפט, וואס דאס איז א רמז אויף א מקור וואס איז א חק בלי טעם, און וועגן דעם 'וצדקיני במשפט', מ'זאל ארויסגיין זכאי בדין, ווייל מ'איז דאך מקיים חוקים אן א טעם.

הגר"א: לויט וואס דער רבי זאגט, קען מען צולייגן, ס'שטייט דאך אין גמרא (קידושין לא.) ביי דמא בן נתינה אז אין זכות פון כיבוד אב וואס ער האט געטוהן אזוי שטארק, איז אים געבוירן געווארן א פרה אדומה, זאגט מען נאך פארוואס איז די שכל געווען דווקא א פרה אדומה, ווייל דורך דעם וואס דמא בן נתינה האט מקיים געווען אזא גרויסע מצוה, איז דאך געווארן א קטרוג אויף די אידן אויב זיי זענען אויך מקיים די מצוות, אויף דעם איז די תשובה, אז דמא בן נתינה האט מקיים געווען כיבוד אב וואס וואס איז נאר א מצוה שכלי, אבער מיר אידן מאכן אפילו חוקים ומשפטים, וועגן דעם איז ביי אים געבוירן געווארן א פרה אדומה [וכשבנ"י קנו את הפרה בכסף מלא נשתתק הקטיגור, וכמו כן עשו התנאה על יעקב בזה שקיים מצות כיבוד אב, לזה הזכיר יעקב ופרה אדומה הקרבתי, שאף

שעשו קיים מצות כיבוד אב, מ"מ הרי הוא רק מצוה שכלי, אולם הוא קיים אפילו חוק בלי טעם, ובוה גברה כוחו וזכותו של יעקב].⁴

רבינו: ס'איז דא א שיינע קשיא אין די אחרונים [והוא קושיית הגאון משעברעשין ז"ל (הובא בשו"ת דובב מושרים ח"ב סימן ל"ח)] רבי שמעון האלט דאך אז גיד הנשה איז אסור בהנאה (פסחים דף כב.), איז ווי אזוי מעג מען שפריצן פון די אפר פון פרה אדומה, ווייל אין די גמרא אין חולין (דף יא.) שטייט אז מ'פארברענט די גאנצע פרה צוזאמען מיט די גיד הנשה, וואס איז אסור בהנאה, ס'איז דאך נישט פון די נשרפין וואס אפרן מותר [עי' מס' (תמורה לד.) שאיתא בגמרא: כל הנשרפין אפרם מותר חוץ מאפר אשירה ואפר דהקדש לעולם אסור], איז בלייבט דאך די אסור אפילו נאכ'ן פארברענען.

הגר"א: מ'קען אפשר זאגן א הוה אמינא פון א תירוץ, אבער ס'איז נישט אזוי אמת, מיר פסקענען מצוות לאו ליהנות ניתנו (עי' ר"ה כה.), במילא ווערט עס נישט נחשב פאר א הנאה.

רבינו: ס'איז דא וואס ענטפערן (עי' בשו"ת אבני ציון ח"ג סי' ע' אות ה') דעם תירוץ פון מצוות לאו ליהנות ניתנו, אבער ס'איז דאך א מחלוקה צי ס'איז לכתחילה אדער נאר בדיעבד, דער משנה למלך (פ"ה מהל' אישות ה"א) האלט דאך אז ס'איז נאר בדיעבד.⁵

4

עיינ' בס' שיה שרפי קודש (אות נה) שמביא ד"ת זו מהרה"ק מקאצק זי"ע שביאר ד' הגמ' (קידושין לא.) שדמא בן נתינה זכה שנולד לו פרה אדומה בשכר מצות כיבוד אביו, ולכאורה למה קיבל דייקא שכר זו, וביאר שכשהוא כיבד את אביו באופן כה נעלה נתינה קטרוג גדול בשמים שאפילו גוי יכול לכבד אביו באופן נשגב, על כן נסתבב מן שמיא שנולד לו פרה אדומה וראו שהיהודים מוכנים להויל זזה מכיסם על מצות חוקית, ולא רק על מצוה שכלית כמצות כיבוד אב.

וע"ע בס' פרי צדיק (פר תולדות אות ב) שמבאר בארוכה בחילוק בין יהודי לגוי בקיום מצות כיבוד אב ואם, עיי"ש באריכות.

5

דהנה ברש"י בעירובין (דף לא. ד"ה הא דרבא) משמע דמותר אפילו לכתחלה, וברמב"ם (הל' שופר פ"א ה"ג) כתב דלכתחלה לא יתקע בשופר של הקדש. ועי' בפרמ"ג או"ח (פתחה א' כ"ט) ובספר אבני מילואים (פ"י כ"ח ס"ק ס') וע"ע במשנה למלך (הל' איסורי מזהב פ"ה ה"ט) שכתב, וכן עיי' בשו"ת נודע ביהודה (מהד"ת או"ח סי' קל"ד) בד"ה עכ"פ וכו' שבייר כן בדעת הרמב"ם שמצות לאו ליהנות ניתנו אמרינן רק בדיעבד ואסור לכתחלה.

והגר"א חזר לפני רבינו על החידוש

רבינו: און כ'האב געקלערט אזוי, ס'איז דא א ווארט פונעם רבי ר' שמעלקא (הרה"ק הר"ש מניקלשבורג ז"ל) וואס זאגט (הובא בהקדמת הספר נזיר השם) אז עס שטייט אין מדרש (תנחומא פ' קדושים פט"ו) אז עשו האט פארלאזט דריי טרערן, און וועגן דעם לידן אידן, און ס'שטייט אין זוהר הקדוש (פ' שמות דף יב:) אז די גאולה פון כלל ישראל וועט זיין ווען די טרערן פון עשו וועלן זיך ענדיגן. האט דער רבי ר' שמעלקא געפרעגט, די אידן האבן דאך שוין אזויפיל טרערן פארגאסן, און וויאזוי קען זיין אז די טרערן פון עשו איז נישט בטל געווארן.

נאר זאגט ער אזוי, עשו האט געוויינט אויף עולם הזה, מטל השמים ומשמי הארק, און אידן וויינען נעבעך אויך אויף צרכי עולם הזה, און מין במינו לא בטיל, במילא ווערט נישט בטל עשוי'ס טרערן, ווייל ס'איז מין במינו, וואלט מען געוויינט אויף גלות השכינה וואלט שוין יא בטל געווארן די טרערן, ווייל ס'איז שוין מין באינו מינו, אזוי שטייט פונעם הייליגן רבי ר' שמעלקא.

אבער אונז פסק'ענען דאך אז מין במינו בטל – נישט ווי רבי יהודה – דארף דאך יא בטל עשוי'ס טרערן, און דאס האט אים יעקב אבינו געזאגט 'פרה אדומה הקרבתי', און ס'איז דאך שווער, וויאזוי האט מען געמעגט שפריצן פון דעם, ס'איז דאך דא אין דעם א גיד וואס איז אסור בהנאה, אלא מאי ווייל מיר פסקענען מין במינו בטל און ס'ווערט בטל אין רוב היתר, און במילא קען יא בטל ווערן די טרערן פון עשו.

הגר"א: געוואלדיג, יישר כח, זאל דער רבי מיר געבן א ברכה.

רבינו: ברכה והצלחה.

רבינו צוה להביא כיבוד לכבודו של תורה וחיבאו לפנינו פירות

הגר"א: איך האב זוכה געווען און מקבל געווען דעם רבי'ן ז"ל (מרח רבינו בעל דברי יואל) אין בני ברק, פאר אסאך יארן, ווען ער איז געווען אין בני ברק...

מצות פרה אדומה הנקרא ח"ק, כדכתיב (במדבר טו ב) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה וגו', ומצות שריפת פרה אדומה כשהיא שלימה, ואם כן כשמוזן באפר פרה נמצא תערובות גיד הנשה בתוכה, משום דמצות לאו ליהנות ניתנו, וכיון דמצות לאו ליהנות ניתנו לא איכפת לן מה שנהנין מזכיות הנעשות מאיסורי הנאה, ושפיר מועיל תשובה מאהבה לעשות מן הזדונות זכיות.

הגר"א: יא יא, און במילא איז די תירוצ'ן נאר א הוה אמינא, און ס'בלייבט שווער די קשיא.

רבינו: נאר, מ'קען זאגן אז עס ווערט בטל (חולין צה:) מין במינו ווערט דאך בטל אין רוב וואס איז א היתר.⁶

הגר"א: און וואס וועט מען ענטפערן לויט רבי יהודה וואס האלט (שם) מין במינו לא בטל?

רבינו: לויט רבי יהודה איז נישט שווער, ווייל ער האלט [שם בפסחים] אז גיד הנשה מותר בהנאה, איז דאך נישט קיין קשיא.

הגר"א: פלאי פלאים, אויב דער רבי וועט מיר געבן רשות, וועל איך עס יעצט איבער חזר'ן, כ'ויל עס פשוט חזר'ן.⁷

6

עיין בשלהי מסכת ע"ז (דף לו. מדפי הר"ף) מחלוקת הראשונים אי אסור הנאה בטילה דייקא בששים, או שהשיעור ששים הוא דייקא בעניני אכילה, ודעת הראב"ד שאין ביטולו בשישים, עיי"ש טעמו.

7

ומחמת חובת הקודש נעתיק חלק הדרוש שאמר רבינו שליט"א בחוהמ"ס שנת תשס"ה באושפיזא דיוסף, וזה תוכן דבריו: וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען אלה תולדות יעקב יוסף, פירש"י ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, אמר הקב"ה לא דיין להם לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה. ונלאו כל חכמי לב בביאור הדברים, דהלא כוונת יעקב אבינו ודאי היתה שיהא לו שלוח לעבודת הבורא ומדוע ימנע ממנו הטוב. – וכאן האריך בקושיית הגאון משעברעשין הג"ל, והמשיך – שבאבני ציון (ח"ג סימן ע"א) תירץ קושיא זו בפשטות, על פי מה דקי"ל (ראש השנה כח.) המודר הנאה מן המעיין טובל בה טבילה של מצוה, שאין כאן אלא הנאת קיום המצוה, ומצות לאו להנות נתנו, והכי נמי י"ל שהיו יכולין ליטתר באיסור הנאה, דמצות לאו להנות נתנו, עכ"ד.

והנה העיר מרח דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לשבת שובה עמוד רלד) אהא דמבואר בגמרא (יומא פו:) דבתשובה מאהבה הזדונות נעשות זכיות, דלכאורה קשה איך אפשר שהעבירות יתהפכו לזכיות, הלא יש כמה עבירות שהם איסורי הנאה, וכשמתהפכין לזכיות הרי הוא נהנה מהם, ועל כרחק צריך לומר שהוא מטעם דמצות לאו להנות נתנו, ולא איכפת לן מה שנהנה מהם אחרי שנעשה מהם מצות, דמצוה מותר להנות, דמצות לאו להנות נתנו, עכ"ד.

ובזה אפשר לפרש מה שאנו מתפללים בימים הנוראים (תפלת מוסף) באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגד ליעקב דבר חק ומשפט וצדקנו במשפט המלך המשפט. ואינו מבואר איזה דבר חק ומשפט תגד ליעקב. ולפי האמור י"ל כי לפעמים גם בשעה שעושים תשובה מאהבה על כל חטאתינו ופשעינו, אין מליץ יושר מול מגיד פשע, שהוא בא בטענה כי העבירות הם איסורי הנאה, ואי אפשר לדונם מזכיות דמתהני מאיסורי הנאה, ועל זה אמר תגד ליעקב"ב דבר ח"ק ומשפט, על דרך המדרש (הובא בקדושת יום טוב) עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ואפילו פרה אדומה הקרבתי. הרי שיעקב אבינו קיים

כ'האב געזעהן אין שם הגדולים (הלך גדולים - מערכת יאות רכה) וואס שרייבט אויף זיך 'איך בין געווען אין פראנקפורט און געזעהן דעם פני יהושע'.

רבינו: יא יא, אזוי שרייבט דער חיד"א אויפן פני יהושע, ומראהו כמלאך אלוקים...⁸

רבינו שאל אודות שהותו בארה"ב זמן חזירתו לא"י

רבינו כיבדו לברך על הפירות

הגר"א: זאל מיר דער רבי געבן א ברכה ברוחניות ובגשמיות אלס'דינג.

אמנם יש מן האחרונים שכתבו לתרץ, על פי דברי החק יעקב (סי' תמ"ב סק"ה) דהא דכל הנקברין אפרן אסור הוא רק מדרבנן, ואם כן אפילו מין במינו בטל, לפי שיטת התוס' (חולין גט: ד"ה שאני) דמה שאינו אסור רק מדרבנן אפילו לרבי יהודה מין במינו בטיל, עכ"ל. אך הא דמין במינו בטל הוא מטעם דאולינן בתר רוב, ועל דרך המבואר בישועות יעקב (יו"ד סימן קכ"ד סק"ב) ובשו"ת מראה יחזקאל (סימן נ"ה) שאם נולד האיסור בתערובות, אף לרבי יהודה דס"ל (ובסיני ע"י) מין במינו לא בטל, מכל מקום כיון שלא היה ניכר האיסור בעצמו קודם שנתערב בטל. (ודלא כהלך אריה חולין קח: ד"ה אמנם). וכתב בפרי מגדים (יו"ד סימן ס"ב משב"ז סק"א) דבבני נח לא אולינן בתר רוב, ולא מהני בדידהו ביטול ברוב, עי"ש.

ומבואר בפרשת דרכים (דיוש א) דיוסף הצדיק היה חולק על אחיו השבטים הקדושים, משום שהיה סובר שהיה להם קודם מתן תורה דין בן נח, עי"ש. ואם כן לשיטת יוסף הצדיק שהיה להם דין בני נח, לא אולינן בהו בתר רוב. נמצא דגם איסור מדרבנן לא בטיל, ושוב מתעורר הקושיא היאך מוזין באפר פרה ותערובות גיד הנשה בתוכה, הא לא מועיל ביטול ברוב, ועל כרחך לומר כתירוץ האבני ציון משום דמצות לאו להנות ניתנו, ושפיר יכולין ליטער באיסור הנאה, שאין כאן אלא הנאת קיום המצוה, ומצות לאו להנות נתנו. והכי נמי מועיל תשובה מאהבה לעשות מהזונות וזכויות, דמצות לאו להנות ניתנו.

וזהו ביאור דברי רש"י, ביקש יעקב לישב בשלוה, שיועיל לו התשובה לכל עון ולכל חטאת, ובתשובה מאהבה זדונות יעשו לו זכויות גמורות, על זה קפץ עליו רוגזו של יוסף, ולבסוף מלך יוסף מלך על אחיו הרי שהצדק אתו דס"ל שהיה להם דין בני נח ולא מועיל ביטול ברוב, ועל כרחך מה שהיה יכול להקריב פרה אדומה הוא משום דמצות לאו להנות ניתנו, ואם כן שפיר יכול להנות מהזכויות שנעשו מאיסורי הנאה, דמצות לאו להנות ניתנו.

8

וז"ל החיד"א: מהר"ר יעקב יהושע - מקראקא. הוא הגאון אב"ד ור"מ דק"ק פפד"מ שנת תק"א. ויצא שמו בכל העולם באמצעות חבורי טהרה פני יהושע ארבעה חלקים על הש"ס. ואני הצעיר זכיתי לקבל פני שכניה איזה ימים ומראהו כמראה מלאך האלהים. ונתן לי במתנה ספר פני יהושע על סדר מועד שנדפס בו בפרק. ונח נפשיה דרב שנת תקי"ו, ע"ש.

רבינו: כ'הער או איר זענט א גרויסער מרביץ תורה, מ'לערנט מיט בחורים, דאס איז היינט די וויכטיגסטע זאך, די חשוב'סטע ארבעט אויף די וועלט איז צו מרביץ תורה זיין פאר אידישע קינדער.

זאל דער אויבערשטער העלפן איר זאלט קענען מרביץ תורה זיין מיט הרחבת הדעת, הצלחה און סייעתא דשמיא, מיט געזונט עד זקנה ושיבה.

רבינו העניק לו ספר 'מהר"א ט"ב' דרושים על התורה

הגר"א: מתנתא דתורה [לשון מושאל מלשון הש"ס במס' שבת דף י:].⁹

קודם הביקור בחן רבינו שליט"א תלמידי הישיבה בכמה

מקצועות בש"ס ושולחן ערוך, ועמדו שם בחורים שהמתינו

להבחן, מהם על הל' שבת, ומהם כל יו"ד ח"א, ומהם כמה

מסכתות הש"ס, והבחינה נפסק כאשר הגיע ר"מ ישיבת משעבין

שליט"א לבקר את רבינו, ולכן אחר הביקור ביקש רבינו שיבחן

גם הוא את הבחורים שעמדו שם מן הצד.

הגר"א: כ'בין נישט ראוי צו פארהערן.

רבינו: כ'בין אייך מכבד צו פארהערן, כ'האב זיי שוין פארהערט.

ונענה הגר"א לבקשת רבינו ושאל כמה שאלות - ביחד עם רבינו - לפני הבחורים החשובים ואח"כ נענה בדרך

צחות: כ'זאלט מוסיף געווען אויף וואס דער רבי האט פארהערט די הלכה די אלע זאכן וואס ווערן נישט בטל, איז דאך אויך אז א בריה אינו בטל, יעצט א בחור דא איז א בריה...

אח"כ בא לפניהם בחור אחד ונבחן על אלף דפי גמרא

הגר"א: האלף לך שלמה (שיר השירים ת, יב).

והביע גודל התפעלותו על הבחינה וידיעותיהם המורחבות של

תלמידי ישיבה"ק

ואמר: די גמרא זאגט אויף א פלאץ (פסוק ל:) ממני יראו כל עוברי דרכים, אז מ'זעהט א זאך קען מען נאכמאכן, וואלט איך עס נישט געזעהן וואלט איך נישט געגלייבט, ברוך השם.

ונפרד מרבינו ברוב ידידות

9

והוא מלשון דברי הגמ' (שם): רב חסדא הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורה אמר כל מאן דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה דרב יהיבנא ליה ניהליה וכו'.

קהל יטב לב דיסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
בני ברק

שובו בנים שובבי"ם

הננו מודיעים בזה לכל אנשי שלומינו הע"י
כי כמדי שנה בשנה תתקיים במשך שבועות שובבי"ם ת"ת הבעל"ט

מניני תהלים

בבית מדרשינו בשיכון

- בכל יום חמישי בשבועות שובבי"ם - בשעה 3:00 אחה"צ בהיכל הביהמ"ד ולאחמ"כ בשעה 4:45 תפילת מנחה וקריאת ויחל
[המתענים צריכים לקבל תענית ביום ד']
- בכל ליל שישי בשבועות שובבי"ם - בשעה 11:45 בהיכל הביהמ"ד
- בכל יום שישי בכל שבועות השנה - בשעה 4:00 לפנו"ב בהיכל ביהמ"ד
- בכל יום שישי בשבועות שובבי"ם - בשעה 5:15 לפנו"ב בחדר א'
- בכל יום שב"ק בכל שבועות השנה - בשעה 5:45 לפנו"ב בהיכל ביהמ"ד

ויה"ר שימלא ה' כל משאלותינו לטובה ולברכה ויקבל את תפילתינו ברחמים וברצון, אמן

בכבוד רב

הנהלת הקהילה

דרוש לפרשת השבוע מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ידי הלעטה אחרונה אף על פי שאינה שוה פרוטה, אי נימא דהיה להם דין בני נח, עכ"ד.

והגה כתבו בעלי התוספות (בראשית מא מה) דאסנת בת פוטיפרע אשת יוסף היתה מזרע יעקב, כי היתה בת דינה משכם, ותלה לה יעקב אבינו קמיע בצוארה והשליכה, והובאה למצרים על ידי נס, וגדלה פוטיפר בביתו ולכך נקראת על שמו, וכשעבר יוסף בכל ארץ מצרים יצאו כל הנשים לראות יפיו של יוסף, כדכתיב בנות צעדה עלי שור, וכל אחת זורקת לו חפץ או תכשיט, וזו לא היה לה מה לזרוק וזרקה לו הקמיע שהיה בצוארה, ועיין בו וראה שהיא מזרעו של יעקב ונשאה, עכ"ד. ובזה ביאר כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בברך משה בפרשתן (עמוד שח) הכתוב וישאו אותו בניו ארצה כנען, ופירש"י ולא בני בניו, שכך צום, אל ישאו מטתי לא איש מצרי, ולא אחד מבניכם שהם מבנות כנען, אלא אתם, לוי לא ישא שהוא עתיד לשאת את הארון, ויוסף לא ישא שהוא מלך, מנשה ואפרים יהיו תחתיהם. ולכאורה הני מילי סתראי נינהו, דמכיון שהזהיר שלא ישאו בני בניו מטתו מפני שנולדו מבנות כנען, אם כן מה נשתנו מנשה ואפרים משאר בני בניו, אמנם לדרכינו מבואר שהרי הם נולדו מזרע יעקב מבתה של דינה, ולכן שפיר נתן להם לשאת מטתו יותר משאר בני בניו שנולדו מבנות כנען, עכ"ד.

אך זה עצמו דאסנת תחשב לזרעה של יעקב אבינו, גם זה תלוי אי היה לאבותינו דין ישראל או דין בן נח, דק"ל (קידושין יז) באומות הלך אחר הזכר. ולפי זה אי היה לאבותינו דין ישראל שפיר הוי בת דינה מזרע יעקב, ונמצא שלא חטא יעקב בשתי אחיות, ולא נולד יוסף מביאה אסורה, ושלא בדין דנו השבטים את יוסף, וגם מכירת הבכורה לא הוי מכירה, מה שאין כן אי היה לאבותינו דין בן נח, לא חטאו השבטים במכירת יוסף, ומכירת הבכורה הוי מכירה, אבל לפי זה לא הוי אסנת מזרע יעקב ולמה נשאו דוקא מנשה ואפרים את המטה.

ולזה ויראו אחי יוסף כי מת אביהם, ומנשה ואפרים המה היו נושאי המטה מחמת שהם היו רק מזרע יעקב, ולפי זה שלא בדין דנו את יוסף, וגם מכירת הבכורה לא היה מכירה, על כן נתייראו ואמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו, כי לא בדין דנו אותו, ולזה אמרו והשב זה יוסף ישיב זה עשו, כי נתייראו גם ממכירת הבכורה שלא היה מכירה כראוי.

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ואמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו, ואיתא במדרש (הובא בפרשת דרכים דרוש כ"ו) והשב זה יוסף ישיב זה עשו.

ויתבאר על פי מה דאיתא במדרש (ב"ר פפ"ד ס"ד) שהשבטים רצו להרוג את יוסף משום שדנו אותו על שם העתיד שעתיד ירבעם לצאת ממנו, וכתב האלגאזי בשמע יעקב (פ' וישב) דלפי מה שפירש הגאלאנטי (קול בוכים איכה ג לד) דהא דבן סורר ומורה נידון על שם סופו, היינו דוקא משום דשורשו רע, עי"ש. אם כן מה שדנו השבטים את יוסף על שם סופו, היינו דוקא משום שיוסף נולד מפסול מאיסור שתי אחיות, ועל כן היה ראוי לדנו על שם סופו, עכ"ד.

אולם כתב ביפה תואר (ב"ר פט"ו ס"ו) בביאור הענין שנשא יעקב שתי אחיות, כי לאחר שנימול אברהם נבדל הוא וזרעו מדין שאר בני נח, וכשנשא יעקב שתי אחיות וגייסן לית בהו איסור קורבה דהוה ליה כגר שנתגייר, דמדין תורה לית ביה איסור קורבה ונושא אפילו אחותו (יבמות סב). וכתב על זה בפרשת דרכים (דרוש הראשון) דהתייבא אי יצאו מכלל בני נח לגמרי, אז חשיבי רחל ולאה כגר שנתגייר דלית ביה קורבה, אך אם לא יצאו מכלל בני נח להקל איך הותרו לו רחל ולאה, כיון דלבני נח חשיבי עריות, עי"ש בדבריו. ולפי זה אי היה לאבותינו דין ישראל, אם כן לא חטא יעקב בשתי אחיות, ולא נולד יוסף בפסול, ולא היה יכולים השבטים לדון אותו, מה שאין כן אי היה להם דין בן נח.

ונקדים עוד מה שהקשה הריב"ש (ס' שכ"ח) איך קנה יעקב אבינו הבכורה מן עשו, הא הוי דבר שלא בא לעולם, וק"ל (חומ' סימן ס' ס"ז) דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. ובבנין דוד (פ' תולדות אות לו) הביא בשם ספר אשל אברהם לתרץ, על פי מה שהעלה בקצות החושן (סי' של"ב סק"ו) דבשכר פעולה קונה דבר שלא בא לעולם. וכאן הוה שכר פעולה דאמר (בראשית כה ל) הלעיטני נא. ואף על גב דלמ"ד ישנה לשכירות מתחלה ועד סוף הוה מלוה (קידושין מח), ומקיש האחרון לית ביה שוה פרוטה (עבודה זרה יט:), וק"ל (חושן משפט סימן ר"ד סעיף י) דמלוה אינו קונה. מכל מקום הרי בבן נח דנהרג על פחות משוה פרוטה (עבודה זרה ע"א), דנחשב אצלו ממוץ (עיין תוס' עירובין סב. ד"ה ב"ג), הוא הדין דקונה בפחות משוה פרוטה (עיין המקנה קידושין ת. ומנחת חינוך מצוה מ"ב אות כ"א), על כן שפיר קנה יעקב את הבכורה על

מתוך דברות קודש ס"ג מקץ תשע"א בוויליאמסבורג

סגולת התורה לפרנסה

חנוכה, מען האט אנגעצינדן דעם נר שלישי, דער נר שלישי הייבט זיך אן מיט מס' פסחים, דאס איז דער ערשטער נר, און דערנאך כסדרן די אנדערע מסכתות נאך פסחים.

כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, אז מען איז זיך מקבל צו לערנען גמרא מיט תוס' תורה שבע"פ, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, ס'זאל נשפע ווערן פאר אידישע קינדער א געוואלדיגע שפע פרנסה בהרחבה גדולה, מען זאל זיך נישט דארפן אזוי מייגע זיין מיט פרנסה, נאר ס'זאל קומען פרנסה בהרחבה גדולה ובניקל.

אז מען צינדט אן די ל"ו נרות, וואס איז א רמז אויף די ל"ו מסכתות, אז מען לערנט תורה שבע"פ, אז מען זיצט און מען לערנט און מען איז זיך מייגע אויף גמרא און תוס', די לעכטיגע הייליגע גמרא, אז **מען האט די זכיה צו לערנען א בלאט גמרא מיט יגיעה, העלפט דער אייבערשטער אז ס'איז דא פרנסה מיט שפע רב...**

אונז שטיי מיר היינט דעם דריטן טאג חנוכה, קומט אויס אז די ערשטע נאכט חנוכה ווען מען צינדט אן דעם ערשטן נר, לייכט מס' ברכות, די צווייטע נאכט חנוכה צינדט מען אן צוויי נרות לייכט מס' שבת און מס' עירובין, היינט איז די דריטע טאג

מעלת התשובה בהתחלת ימי השובבי"ם

השעבוד וההתחלה הוא חצי הכל, על כן דייקא פרשה זו סתומה, כי בו מבואר פטירת יעקב אבינו וכאן היה התחלת השעבוד.

ועל פי זה יש לבאר מה שאמרו חז"ל (יזמא כט.) הרהורי עבירה קשים מעבירה. וראוי להבין טעם הדבר דהרהורי עבירה קשים מעבירה גופא. ולפי דרכינו יש לומר על פי מה שכתב רשיז"ל על הכתוב (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות, העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות. ומבואר מזה כי הרהור עבירה הוא ההתחלה בכל עבירה, וסוף מעשה במחשבה תחלה, **ולטעם זה הפליגו חז"ל כל כך בחומר הרהורי עבירה שהן קשין מעבירה, כיון שההתחלה הוא חצי הכל, על כן חמורים הם ביותר.**

והנה מבואר בכתבי האריז"ל (שער רוח הקודש תיקון כ"ז) שהימים הללו שבו אנו קורין משעבוד וגאולת בני ישראל ממצרים מסוגלים לתשובה ובפרט לתיקון מדת היסוד, וידוע כי בזוה"ק (ויחי דף ריט:) הפליגו מאוד בחומר העון שאין מועיל תשובה על חטא זה ר"ל. וכבר האריכו בזה הצדיקים הקדושים ללמד זכות על בני ישראל למצוא פתח תשובה גם על חטא זה. ולדרכינו יתכן לומר כי **אם עושים תשובה בתחלת ימי השובבי"ם בודאי שהוא עדיף יותר, ובשבוע הראשון יכולים לפעול יותר מכל ימי השובבי"ם, כי ההתחלה הוא חצי הכל.**

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, פירש"י למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד. ודקדקו המפרשים הרי אמרו חז"ל שכל זמן שיוסף קיים וכל זמן שאחד מן השבטים קיים לא נשתעבדו בהם בישראל.

ויתבאר על פי דברי מרן החתם סופר בדרשותיו (לשבת הגדול דף רמט.) במעלת חינוך בימי הנעורים, וכמו שנצטוינו להגיד בליל פסח לבנים קטנים, אפילו שאינו יודע לשאול, אשר פעולת את פתח לו היא כמעט לבטלה, אלא כבר אמרו חז"ל במשל (ברכות מח.) בוצין בוצין מקטפיה ידיעא, כי פתיחת הלב לקטנים בקטנותם, כהתחלת צמיחת פרי יחשב, אף על גב שבימי שיבה יתרבה שכלו באופן שלמוד הילדות ההוא כלא היה, מכל מקום ההתחלה היא חצי הכל (עקידה שער ה בשם החכם), ותחלת צמיחת הקדושה הוא כחצי דבר, ועל כן בלילה הזה שהוא כתחילת פתיחת הסמדר לפרי הגדול של ימות המשיח, וכמו שאמרו (ברכות יב:) שתהיה יציאת מצרים טפל ובטל בניסים הגדולים שתתרבה בימים ההם, על כן מתחילין גם לקטנים לפתוח הסמדר, עכ"ד עי"ש באריכות.

ומעתה י"ל דאכן כל זמן שהיה אחד מן השבטים קיים לא היה השעבוד, אולם כיון שנפטר יעקב אבינו התחיל"ו לשעבדם, כלומר שאז התחיל איזה שעבוד קצת, והגם שלא היה שעבוד קשה כל כך עד אחר שמת יוסף וכל הדור ההוא, מכל מקום כיון שאז התחיל

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטרליה

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסטער • וויען

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללנו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

- ר' חיים בנימין בראך נ"י
- ר' יואל (ב"ר ישראל חיים) ווייס נ"י
- ר' יואל יערימאש נ"י
- ר' בנימין הלל נאווי נ"י
- ר' מיכאל ע'גמני נ"י
- ר' יואל (ב"ר) פיש נ"י

הולדת הבנות

- הרב ר' שלום משה ליפשיץ שליט"א
- ר' צבי גרעניד נ"י
- ר' משה דאנא נ"י
- ר' אברהם אהרן יוסף לאנדא נ"י
- ר' אפרים אליעזר שטעין נ"י
- ר' יושע פנחס שאהנפעלד נ"י

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

- הרב ר' אהרן פריעדמאן שליט"א
- ר' רחמים אברהם דאנא נ"י
- ר' לייב הערשקאוויטש נ"י
- ר' מרדכי (ב"ר) קאהן נ"י
- ר' משה שווארטץ נ"י
- ר' ליפא פריעדמאן נ"י
- הרה"צ דוד יצחק ווערצבערגער שליט"א
- הרב ר' מרדכי דוב מאשקאוויטש הי"ו

מאנטריאל

הולדת הבן

- ר' יצחק נח פערלמאטער הי"ו
- ולדתו ר' משה ווייס הי"ו

אנטווערפן

הולדת הבן

- ר' יואל גאטעסמאן הי"ו
- בן ר' יואל אליעזר גאטעסמאן, מאנטשעסטער
- וחתן ר' יואל הערש שווארטץ הי"ו

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בחדרת קודש משגרים את ברכת מז"ט אל מול פני

- כ"ק מ"ר רבינו הגה"ק שליט"א
- לוגל הולדת הבת אצל נכדו
- הרב חיים הערש אשכנזי שליט"א
- בן חדב"ג הגה"צ ר' חנוך הענין אשכנזי שליט"א
- וחתן הגה"צ גאב"ד קהילתונו ב"פ שליט"א

בארא פארק

הולדת הבנים

- ר' אברהם גאלדבערגער נ"י
- ר' חיים יואל האפפמאן נ"י

הולדת הבת

- ר' ישראל שלום לייכטנאג נ"י

הכנסת בנו לעול התורה והמצוות

- ר' יצחק גרובער נ"י

בני ברק

הולדת הבנות

- הרב ר' יואל בראך שליט"א
- ר' יוסף לעווין הי"ו
- ולאביו ר' אלי' זאב לעווין הי"ו

ירושלים

הולדת הבנות

- ר' יואל יוסף אלימלך געוירץ הי"ו
- הרב ר' יוסף גוטליב שליט"א
- ר"מ בשיבתה"ק

אויסטרליה

הולדת הבנות

- הרב יואל אפעננהיים הי"ו, מגי"ש
- ר' גבריאל ווייס הי"ו

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

- ר' יוסף אלי' ב"ר מענדל לעבאוויטש הי"ו
- מג"ה יואל בן הרב יושע פרענקל שליט"א

הולדת הבנות

- ר' לוי יואל הכהן ב"ר אברהם יואל ב"ר שווארטץ
- מג"ה יוסף ב"ר דוד ארי' יאקאב הי"ו
- הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות
- מג"ה אברהם הערש שעהר הי"ו
- מג"ה בעריש פריעד הי"ו
- מג"ה גרשון מנחם מיינער הי"ו
- מג"ה דניאל יואל הירש הי"ו

לאנדאן

הולדת הבנים

- ר' יואל בן יעקב יצחק גרינפעלד הי"ו
- חתן ר' דוד שווארטץ הי"ו
- ר' שלמה ווייס הי"ו
- בן ר' מאיר יואל ווייס הי"ו, ירושלים
- חתן ר' משה מרדכי מארקאוויטש הי"ו

הולדת הבנות

- ר' יואל ב"ר אברהם יעקב לאנדא הי"ו
- חתן ר' משה מאיר שטראל ד"ל
- ר' אברהם דוד נידערמאן הי"ו
- בן ר' מענדל נידערמאן הי"ו, אנטווערפן
- חתן ר' עמרם יוסף הערמאן הי"ו

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

- הרב שמואל בן ר' מ' ציון פרענקל מב"ח הי"ו
- חתן הגה"צ ר' שמואל בנימין קה"ס שליט"א

אויסטרליה

הולדת הבנות

- הרב יואל אפעננהיים הי"ו, מגי"ש
- ר' גבריאל ווייס הי"ו

אירוסים צאצאיהם

ר' משה צבי (ב"ר) בראך נ"י, קרית יואל	החתן יואל נ"י	ר' מנחם יואל שפילמאן נ"י, וויליאמסבורג
ר' אשר ווייס נ"י, קרית יואל	החתן יואל נ"י	הרב ר' ישראל מענדל געלכ נ"י, קרית יואל
ר' חיים ווייס נ"י, קרית יואל	החתן מרדכי נ"י	ר' משה סעגעדין נ"י, וויליאמסבורג
הרב ר' בעריש מייזליש שליט"א, לאנדאן	החתן אלטר פנחס חיים נ"י	הרב ר' משה אלי' היימליך שליט"א, וויליאמסבורג
ר' הערש לייב הערשקא נ"י, בארא פארק		ר' יודל שטרייכער נ"י, בארא פארק

נישואי צאצאיהם

ר' זלמן לייב היימאן נ"י, וויליאמסבורג	החתן יושע צבי נ"י	ר' משה אורי ברייער נ"י, וויליאמסבורג
ר' משה חיים ווידער נ"י, וויליאמסבורג	החתן מיכאל יואל נ"י	ר' יונה ראטה נ"י, וויליאמסבורג
ר' אברהם יושע רעטק נ"י, וויליאמסבורג	החתן שמואל ישעי' נ"י	ר' אברהם וואלדמאן נ"י, וויליאמסבורג
ר' שמואל יצחק ראזינגער נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל נ"י	ר' זלמן לייב פאוועל נ"י, בארא פארק
ר' משה אפרים (ב"ר) הערשקאוויטש ווייס	החתן יחזקאל שרגא נ"י	הרב צבי גאלדבערגער שליט"א, קרית יואל
ר' יעקב ישראל פריינד נ"י, קרית יואל	החתן אברהם יושע נ"י	ר' יצחק שטיין נ"י, וויליאמסבורג
ר' מרדכי מתת' האלפענד נ"י, קרית יואל	החתן יואל נ"י	הרב משה אברהם הכהן שנהבנרן שליט"א, ק"י
הרב איתמר טובי' ישראל ווידער שליט"א, ק"י	החתן משה אלימלך צבי נ"י	הרב ישראל חנוך הענין שעהר שליט"א, ק"י
ר' חיים יואל לעפקאוויטש נ"י, בארא פארק		ר' יחיאל יודו רוב נ"י, בארא פארק

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579